

Jaroslava Šálková
**Snídaně
v grandhotelu**

Jaroslava Šálková

SNÍDANĚ
V GRANDHOTELU

*

čtení pro paní a dívky

© Jaroslava Šálková 2024
cover © Ilka Pacovská 2025

1. KAPITOLA

Matka říkává Žanetě: „Ty jsi, holka, takové nemehlo, že se ani neprovdáš.“ Možná, že Žanetka taková je – nemehlo, třicítka se blíží a z lásek nic nekouká, hroutí se jedna za druhou. Jsou to divné lásky. Kdopak ví, kde všude Žanetka mládence sbírá – nachází je na ulici jako levné cetky. Ale ten poslední, nějaký Viták, je nadějný. Frajírek, stejný věk jako Žanetka. Milují se a bydlí každý u rodičů. Žanetka u matky ve starém temném bytě na Těšnově a její nápadník někde v Libni.

„Musíme se dobře poznat, než se vezmeme,“ tvrdí Viták. „Nakonec – ani bychom se nemuseli brát, stojí to peníze a ty lidi kolem – třeba naši, moje bábi a Kopeckých z Vinohrad, a taky tvoje matka – není o co stát. Hlavně, že se milujeme, moc, moc, moc!“

„Hlavně, že se milujeme,“ souhlasí Žanetka.

Společně si spoří. Na lepší bydlení, na domeček za Prahou. Společně spoří – to znamená, že Žanetka si utrhuje z chudičkého platu a Viták jako disponent obětavě hlídá její stokorunky na spořitelní vkladní knížce. Ke hlídání toho moc není, základ tvoří čtyřicet tisíc od Žanetčiny matky. Knížka pamatuje dobu, kdy Žanetka chodila do základní školy. Na peníze se nesmí sáhnout, matka si to kontroluje, jsou na nábytek, až se bude Žanetka vdávat.

Takové plány měla Žanetka za prosluněného léta, ale teď je listopad, sychravý chmurný listopad, a Viták o domečku přestal mluvit. A co víc – několik dní po něm není ani vidu ani slechu.

Brzy ráno pospíchá Žanetka do práce. Před větrem schoulená v rudém manšestrovém sáčku usilovně ukusuje z celozrnného rohlíku, který si koupila v pekárně u náměstí Republiky. Spolu s jablkem a jogurtem je to jídlo na celý den. Viták má rád štíhlé snoubenky. Žanetka by mohla dávat

kurzy ve vychrtlosti. Vlastně je Žanetka hubené vytáhlé nic, co se snaží shrbenými ramínky získat glanc baletky z velkého divadla. Zběsile doruda obarvené vlasy poletují zpod háčkované čapky kolem zimou ztuhlé tváře, z manšestrového sáčka se derou rukávy doma pleteného svetru a kryjí zkřehlé ruce jako bezdomovecký rukávnik, a dole u kotníků Žanetce plandá beztvará sukně v dalším poutavém odstínu červené barvy. Jedinou Žanetčinou ozdobou jsou robustní hodinky na útlé ruce. Na nehtech upíří rudý lak. Na rudě lakované nehty si Žanetka potrpí už od školy. Knihovnické školy. Žanetka je na knížky, to je luxus, který si dopřává. Má na ně z platu vyčleněno 85,- Kč měsíčně, což na beletrii nestačí. Ale Žanetka se uskovňuje levnými časopisy, sem tam „Domácí šití“ nebo sešitky o pletení a háčkování. Pletení a háčkování je Žanetčina posedlost. Vakovitá taška, kterou vleče na rameni, je z úsporných důvodů háčkována ze zbytků rudých, červených a růžových přízí.

Vítr cloumá vlajkami nad vchodem do mezinárodního hotelu a mračna nad staroměstskými střechami neochotně propouštějí modravé odstíny svítání. V opuštěné ulici zastavuje pekařská dodávka. Řidič vyjímá podnosy s krémovými zákusky a odnáší je zadním vchodem do restaurace. Žanetka se po zákuscích žádostivě ohlédne. Ale má svůj rohlík, tak ho hryže dál.

Na rohu postává metař v oranžové vestě a z vedlejší ulice se řítí mladík, mobil u hlavy. Žanetku těsně minul, div do ní nevrazil:

„Průšvih, vole, dočista průšvih! Měl jsi tam bejt před hodinou, debile!“

Mladík hodil po Žanetce ošklivým pohledem. Její osobní kouzlo ho nepřinutilo, aby zklidnil vulgární výrazy. Ačkoli – má Žanetka nějaké osobní kouzlo? Frajírek Viták tvrdí, že ano, ale jen pro zasvěcené. Co tím myslí, Žanetka netuší.

Žaneta se ocitá na rohu ulice před grandhotelem. V úzké uličce se tísní nákladňáček prádelny a po chodníku kodrcá vozík s bílým povlečením.

Žanetka zvolnila krok a jako procházkou, opravdu velice pomalu mívá hotelové nároží. Vysoká okna nad chodníkem lákají k nahlédnutí, a Žanetka se nechává zlákat. Vidí do diskrétně osvětlené starosvětsky útulné hotelové haly, zaplněné pohodlnými křesly a lenoškami, vidí do restaurace, kde se v záři křišťálových lustrů, zrcadel a vyleštěných příborů podává snídaně. Žanetka ještě více zvolňuje krok, pomaleji už to nejde, posouvá se vpřed po špičkách, až se zastaví a pokukuje do oken.

Dělá to pokaždé, když tudy ráno prochází. Líbí se jí vyhlídka do prostředí, kde lidé mají v peněžence dost peněz na snídani u stolu prostřeného bílým ubrusem. Bohatí lidé snídají, povídají si. Nad nimi krouží noblesní číšník a vzadu jsou k obsluze připraveny dívky v černých šatíčkách s bílými krajkovými ozdobami. Jako v americkém filmu. Žanetka by si přála vstoupit do takového filmu, ale ne jako servírka ve stejnokroji, to se rozumí.

Ted' z nitra hotelu přichází vysoká elegantní cizinka, číšník se jí vrhá v ústřety. Cizinka usedá k bělostnému porcelánu a chová se tak nenuceně a přirozeně, ach bože, Žaneta by to neuměla. Kdyby ji posadili k takovému stolu, slyšela by za sebou hlas matky: „...*ne, abys něco rozbila. Nedávej lokty na stůl a nehrb se! Žaneto? Nehrb se!*“ Žanetka se ale náležitě hrbí, chtěla by být neviditelná, aby si nádheru grandhotelu užila co nejvíc.

Vůz prádelny odjíždí do Celetné ulice a v dohledu nikdo není. Žanetka se může bez ostychu vpíjet do rozzářeného okna. Kromě elegantní cizinky snídá v jídelně restaurace ještě jeden host, u stolu vzadu pod zrcadlem. Právě se dohaduje s číšníkem. Oba jsou zabráni do jídelního lístku. „*Vajíčka, nebo kaviár?*“ myslí si Žanetka.

Hoteloví hosté se u snídani obvykle tváří soustředěně a po ruce mívají kufríky z pravé kůže. Z kufríků vyjímají značkové diáře a zkoumají denní program. Když je před ně položena snídaně, diáře odkládají na stůl a snídají

pomalu a vydatně. Potom čtou noviny, v grandhotelu cizojazyčné, pochopitelně.

Host pod zrcadlem konečně doložil záhadu složení ranního menu. Žanetka ho za to pochválila. Je to vlastně její starý známý, na svém místě sedává několik dní, a vždycky si vybírá z jídelního lístku dlouho a důležitě. Určitě přikládá snídani větší důraz než Žanetka svému celozrnnému rohlíku. Žanetka pozoruje toho člověka, a připadá jí zajímavý. Ve světle lustrů sice mají jeho rysy trochu strohý výraz, ale na břehu moře v záři zapadajícího slunce by byl neodolatelný. Jen jeho věk je trochu nepraktický – postarší pro Žanetku, příliš mladý pro její matku.

Žanetka uvažuje, kombinuje a zapomíná na opatrnost. Ten člověk nečekaně skončil s výběrem snídaně a když podával číšníkovi jídelní lístek, otočil hlavu k oknu do ulice. Jako by celou dobu tušil, že se na něj upírají Žanetčiny oči. Žanetka couvla do stínu a srdce jí leknutím poskočilo. Na okamžik se totiž jejich pohledy setkaly, a bylo to jako náraz dvou lokomotiv na jedné koleji. Lépe řečeno, jedna lokomotiva neměla na koleji co dělat.

Žanetka vrazila hlavu mezi ramena a pádí uličkou do bezpečné náruče Celetné ulice. Ještě aby si v hotelu mysleli, že šmíruje hosty! Žanetku popohání listopadový vítr, a skryla se před ním, až když vhupla do průjezdu jednoho starobylého domu. Jakmile se za Žanetkou zabouchla vrata, půvab staroměstských ulic zmizel. Dům se představuje, v průjezdu i na dvoře jsou složeny kupy stavebního materiálu. Prach pálí v očích a nutí ke kašli. Kolem schránek s utrhanými vizitkami vystěhovaných nájemníků prošla Žanetka ke schodišti do sklepa. Tam dole, pod schody a pod slabou žárovkou, jsou dveře opatřené oprýskanou cedulí ARCHIV HL. MĚSTA P. - STAV. PR. Archiv se také bude stěhovat, jen co se najde vhodná budova.

Za chvilku se už Žanetka krčí na stoličce mezi regály přeplněnými balíky zaprášených územních plánů a popíjí čaj ze zelených lístků, na který

si připravila vodu v úřední rychlovarné konvici.

Nad Žanetkou je sklepní okénko, vede na chodník do ulice. Celé je vyplněno sušenými květinami, aby chodci nezírali dovnitř. To tak, aby viděli Žanetu, když pije svůj čaj! Záclona ze sušených květin má nevýhody – nepronikne sem paprsek světla, a Žanetka se tak nedozví, jestli se venku v uličce rozednilo.

Tou dobou už elegantní cizinka i ten host zpod zrcadla jistě zabalili kufry a taxi přistavené ke grandhotelu je poveze na letiště. Vždycky to tak končí. Žanetka přivírá oči a myslí si, jaké by to bylo, kdyby jí nápoj servíroval noblesní číšník do bělostného hotelového porcelánu, a popíjela by ho po boku záhadného muže zpod zrcadla ... jistě záhadného, jak by se normální chlap dostal do drahého hotelu? Snoubence Vitáka není možné si představovat u stolu pod zrcadlem. To spíš v pivnici v Holešovicích pod cedulí s reklamou známého pivovaru.

Za dveřmi se ozývá rázné dupání a do archivu se hrnou další zaměstnanci. Nejdřív architektka Krásová, za ní pracující důchodce Novák a nakonec Žanetčina vrstevnice a jediná blízká kamarádka Helenka Šmolková. Kabáty na věšák, rozverný hovor, šňůra rychlovarné konvice se zavlní do zásuvky a vroucí voda hučí a cáká. Rozjíždí se obvyklý pracovní den v listopadu, pár dní po Dušičkách. Žanetka se během pracovní doby několikrát zašila s mobilem do kouta a pokoušela se dovolat k Vitákovi. Marně.

„Kampak to pořád voláte?“ laškovně povykuje pracující důchodce Novák. „Nápadníkovi? Nebo ženichovi? Uhodl jsem to?“

Vy jste na to kápnul, myslí si Žanetka. Ženichovi. Viták se o sňatku nějaký čas už nezmiňuje. Až budeme mít domeček! Dával jí naději na manželství. Abychom mohli bydlet spolu, bez rodičů. Na knížce mají čtyřicet tisíc od matky a dalších skoro deset tisíc poctivě našetřených ze

Žanetčina příjmu. K tomu by bylo třeba přihodit nějaký ten miliónek, ale Viták nad tím mává rukou. Peníze byly a budou. Víš, holka, co je to hypotéka? Zítra půjdu na pracák. Shánět zaměstnání! Statečný chlapec. V kuchyni budu mít kyticzkované záclony a myčku nádobí, těší se Žanetka.

Žaneta neúnavně prohání mobil, ale stále žádné spojení. Počítá, kdy se s Vitákem viděli naposledy. V pondělí? V úterý? Ze vzpomínek se vynořilo, jak spolu o Dušičkách navštívili hrob jeho druhé babičky. Minulý čtvrtek. To je skoro pět dní! *Ženich mě nějak zanedbává*, vzdychla Žanetka. Že by se mu stalo něco zlého? Ach, bože, co má Žanetka dělat? Shánět Vitáka doma nesmí, jeho matka lásce s dcerou prosté uklízečky nepřejí. A Žanetka nemá chuť se budoucí tchyně vyptávat, kde se jí ženich zatoulal.

„Žaneto? Kam se poděly ty žádosti ze stavitelství?“ ozývá se dunivý hlas z hlubin regálů.

Poslední dobou Žaneta ztrácí opravdu všechno.

„Hned, pane vedoucí!“ volá a usilovně přehazuje papíry.

Čas v zaměstnání plyne a plyne. Varná konvice několikrát rozdala vodu na kávu a kdyby Žaneta viděla přes závoj uschlých květín, poznala by, že na ulici se smráká. Žanetka panikaří. Vidí Vitáka zhrouceného pod tramvají, metrem, nákladním autem, dokonce i jako utopence, a teď už je ochotna riskovat nepříjemný rozhovor s budoucí tchyní. Když si Žanetka v hlavě skládala, co bude povídat, až paní Vitáková otevře dveře jejich bytu, přísně si ji změří a po svém zvyku řekne: *Co chcete?*, konečně přišla na mobil Vitákova esemeska.

Známý zvyk, Viták obvykle posílává Žanetce na mobil vzkaz a scházejí se pod mostem magistrály na Florenci. Tam to má Žanetka z domova na Těšnově nejblíž. Někdy se projdou k Vltavě, někdy do holešovické tržnice, potom Viták pošle Žanetu domů k mamince a sám razí do karlínských hospod. A někdy ji vezme do bytu, půjčeného od kamarádů. Vždyť už jsou

jako manželé. Společné úspory, společné lůžko. Na displeji mobilu se skví Vitákovo jméno, a Žanetce se ulevilo. Těsný tmavý archiv je najednou světlejší a jásavější. Viták se ozval! Nejspíš celou dobu sháněl práci, a taková činnost dokáže mužského zaměstnat, opravdu.

PREKVAPKO!!V 6 NA NASEM MISTE!!!PREKVAPENI!!!!

Žanetka čte esemesku několikrát a srdíčko jí buší jako o závod. Už je to tady! Viták má práci a koupil zásnubní prstýnek. Co jiného by mohlo Žanetku překvapit, než oficiální prosba o její ruku, stvrzená příslušným šperkem? A zcela jistě i stálým zaměstnáním?

Čas, který zbýval do konce pracovní doby, Žanetka mezi regály protančila.

2. KAPITOLA

Prekvapení to bylo, Žanetka nemohla ani dech popadnout. Pospíchala setmělými pražskými ulicemi jako srnka, a svého ženicha našla na obvyklém místě na Těšnově pod mostem magistrály.

Nebyl sám. Na parkovišti pod mohutnými sloupy se Viták hrdě vzpínal na motocyklu věhlasné značky. Naleštěný tmavomodrý stroj s ladně klenutým zadním blatníkem a stříbřitými trubkami výfuků se blýská v pouličních světlech. Kolem Vitáka postávají kamarádi z karlínských hospod a s nadšením posuzují tohle či támhleto...

Viták blahosklonně přijal myšlenku, že se blíží jeho vyvolená a pustil řídítka.

„Žaneto, pojd' ke mně, podívej, co jsem si koupil za nádheru!“

Žanetka přistoupila blíž, nechala se jednou rukou obejmout a potom políbit.

„Proč ses tak dlouho neozval, Tomáši?“ hlesla s výčitkou.

Viták k ní udiveně vzhlédl. Před jeho kamarády to byla nepatřičná otázka.

„Moc práce,“ odpovídá stroze.

V motorkářské bundě z kordury to Vitákovi ohromně sluší. V jedné ruce svírá modrobílou helmu s černými blesky, druhou objímá Žanetku kolem hubených boků. Žanetka si strohou odpověď vysvětlila špatně a zeptala se:

„Sehnal jsi zaměstnání?“

V Žanetčině hlásku je naděje, ale je to další nepatřičná otázka. V hloučku kamarádů to zahučelo, i Viták se dal do smíchu.

„Všechno popořádku,“ říká s bodrou lehkomyšlností, která Žanetku odzbrojuje. „Zejtra je taky čas. Projedem se?“

Která snoubenka by odolala? Ale přiznejme si, že Žanetka se na chromovanou loď do dálek a k cestovnímu dobrodružství moc nehodí. Spíše na dřevěného koníka s vlněnou hřívou a moudrýma korálkovýma očima. Zatím Žaneta mlčí. Připadá jí, jako by do ní ta oslnivá tmavomodrá vetřelkyně šťouchla řídítkem a zaševalila:

„Přebrala jsem ti ženicha. Nevadí?“

„Vadí, vadí, vadí!!!“ chce se ječet Žanetě. Viták má myslet na domeček, záclonky a mikrovlnku, a ne na nějakou chromovanou mašinu! Nahlas ale Žanetka neříká nic. Jen hrbí ramena v manšestrovém kabátku a háčkovanou růží na rudé čapce prosvítají světla nahoře na magistrále.

Žanetu vzpamatovalo až zaburácení motoru. Zdá se, že vetřelkyně to s únosem ženicha myslí vážně. Viták, stále sledován houfkem kamarádů, se pomalu rozjíždí a přes rameno volá na Žanetu:

„Jedu do garáže! Zejtra se ozvu!“

Žaneta se rozeběhla.

„Počkej! Stůj! Musím s tebou mluvit!“

Chromovaná kráska s Vitákem na hřbetě shovívavě zamířila zpátky. Žaneta se snaží překřičet hlas motoru:

„Tomáši, kolik ta motorka stála? Kde jsi vzal peníze? Peníze?“

Hřmot utichá. Viták si zdlouhavě, pomalými pohyby sundává helmu. Bez helmy, s rozcuchanými vlasy a v motorkářské bundě je k zulíbání. Ale tohle teď Žaneta nevnímá. Strach o úspory je silnější.

„Pro tebe jsou prachy důležitější než já,“ pronáší Viták se smutným pohledem. Ten pohled má falešný lesk. Viták moc dobře ví, proč se Žanetka ptá tak úpěnlivě.

Kamarádi se najednou vytratil. V polotmě pod mostem magistrály zůstali jen Viták, Žanetka a plechová kráska. Ach, kdyby Žaneta měla alespoň polovinu jejího sebevědomí!

„Kdes na tu motorku vzal peníze, Tomáši?“ ptá se rozechvěle Žanetka, a neblahé tušení jí vhání červeň do tváří. Viták krčí rameny a ledabyly odpovídá, jako by šlo o porci zmrzliny:

„Něco od bábi, něco od našich ...“

„... a něco na dluh? Našich čtyřicet tisíc, máš je vůbec? Kolik ta motorka stála?“

Plechová kráska na Žanetku potměšile mrkla nablýskaným světlem. *To sis dovolila hodně, ženská! Kdo má pro muže větší cenu – já, nebo ty?*

„Nóoo,“ protáhl Viták. „Mírně přes stovku ...“

„Přes sto tisíc ...“ hlesla Žanetka. „Ty peníze jsi mohl dát na zálohu na náš domek, mohli jsme si už vzít tu hypotéku!“

Ale darmo Žanetka ženichovi domlouvá, není typ nevěsty, na který by ženiši jako Viták brali ohled.

„Ruku na srdce, Žaneto,“ ležérně říká Viták, a dnes mu ležérnost opravdu sedí. „Ze svýho platu bys hypotéku stejně neutáhla. Seženem si bydlení jinde, hned zítra začnu hledat. Nějaký podnájem nebo tak. Hele, já musím do garáže. Ozvu se a někam vyrazíme, jo? O těch čtyřicet táců se neboj, v pohodě vrátím. Jen jsem si je z knížky vypůjčil.“

Motorka zahřměla a dala se do pohybu. Žanetka znovu popoběhla, a do očí jí vhrkly slzy.

„Tomáši! Kdy je vrátíš?“

Domeček se záclonkami a mikrovlnkou se rozplývá ve výfukových parách.

„Tomáši! Těch čtyřicet tisíc musím na knížce mít, co bych řekla mámě?“

Naleštěná sokyně zakroužila po parkovišti a Viták jednou rukou sáhl do motorkářské bundy. Když míjel Žanetku, hodil jí vkladní knížku do náruče. Snažil se překřičet hřmot motoru a dunění magistrály:

„ ... bez obav! ... seženu! ... máš to u mě!“

„Tomáši!“

Je pryč.

3. KAPITOLA

Žanetčiných čtyřicet tisíc od matky na vkladní knížce není. Viták je vybral den poté, kdy se viděli naposledy u hrobu jeho druhé babičky. Že by se odhodlal k rodinným návštěvám, aby z rodičů vytáhl další peníze? Kdo ví? Žanetka v duchu slyší hlas své matky s tolikrát opakovaným naučením ... *Nesvěřuj peníze chlapovi, ženská má hlídat úspory, pořád ti to říkám, Žaneto ... mně se to spoření na jednu knížku nelíbí ... vždyť sám nepřidá ani korunu ...* Dcery by někdy měly naslouchat naučením svých matek, vid', Žaneto?

Žanetka v noci oplakávala ztracený sen o domečku se zahrádkou, a noc plakala s ní. Dušičkový liják tloukl do oken a dešťové mlhy dusily světla nad Vltavou. Žanetka se chvěla jako ta světýlka dole pod nábřežím na hladině řeky a tušila, že se s Vitákem hned tak neuvidí. Co když měla matka pravdu, když tvrdila, že Viták je mladý janek, co nemá myšlenky na ženění? Ale kdo si Žanetku oblíbí, když to nebude Viták?

Ze skutečnosti, že ztratí další lásku, se Žanetce točila hlava. Všechno jim dala, těm svým láskám, věrnost, obětavost, dokonce i peníze, a všichni se jí vyhýbají. Trápení nekončí. Kdyby byla Žanetka tak oslňující jako chrom na tmavomodré motorce a tak bouřlivá jako její motor! Ale podomácku háčkovaná čapka a plat archivářky Žanetu zadupávají do asfaltu silnice pod kola chromovaných krás. Žádná naděje na budoucí štěstí nekyne. Kdo s Žanetkou spojí svůj osud, aby po třicítce nezůstala svobodná a osamělá?

Ženichovu fotografii, kterou má Žanetka na polici nad lůžkem, schválně přistrčila blíž k okraji. Ať vidí, jakou jí působí bolest!

Ráno bylo kalné a smutné, takové, jaké bývá na podzim po bouřlivé deštivé noci. Žaneta se oblékala v předsíni do manšestrového sáčka. Proti

chladu se zavinula do ručně pletené šály, čímž na sebe přidala další odstín červené barvy. Když otvírala dveře na chodbu, dohonil ji matčin hlas:

„Žaneto? Jak bylo na rande?“

„Dobře,“ haleká Žanetka a ze všech sil se snaží o veselý tón. Ale přelstěte mateřské uši, ty jsou citlivé na hlásky svých holčiček!

„Žaneto? Měla jsem divný sen. Stokoruny plavaly po řece, ty jsi je tahala z vody a ty bankovky se ti rozpadaly v rukou – fujtajbl, to byl hrozný sen. Žaneto? Jsi v pořádku?“

Ze všech sil se Žaneta nutí do veselosti. Je skoro venku ze dveří.

„Všechno v pořádku, mami!“

„To je dobře,“ volá za ní matka.

Žaneta je už na chodbě, a za nic na světě by matce nesvěřila, že si ženich za její peníze koupil motorku. Až to jednou Žanetka udělá, budou slzy a křik, ale zatím se snad něco stane, snad Viták peníze vrátí. Vybrakovaná vkladní knížka odpočívá v úkrytu košíčku na háčkování, hluboko pod klubíčky oblíbených rudých odstínů, a čeká, až ji někdo zase naplní. To se načeká...

Žaneta se v ranním větru vleče do pekárny pro celozrnný rohlík, ale nakonec ani nevejde do obchodu. Nemá na jídlo pomyšlení. Co se s ní stane, jestliže se Viták neozve, a on se jistě neozve, protože se urazil? Možná se z motorky měla radovat, stejně jako jeho kamarádi. Dopřát mužskému jeho hračku. Hračku za sto tisíc, když nemají kde bydlet?

Co bude dál, ví jen studený vítr, cloumající vlajkami na nároží mezinárodního hotelu. Žanetka to netuší. S očima upřenýma na dlažbu prošla známou staroměstskou ulicí, nevšímalá si zářících výkladních skříní a bez zájmu minula i osvětlená okna grandhotelu. Od chodníku zrovna odjížděla dodávka z prádelny, ale Žanetka o ni nezavadila pohledem. O nikoho se dnes ráno nezajímala, ale někdo se zajímal o ni.

„Slečno? Můžete na chvíli? Slečno!“

Hotelový zřízenec stojí před vchodem a mává na Žanetku. Žanetka se nejdřív nerozhodně zastavila, ale protože zřízenec nepřestával mávat a volat, neochotně se vrátila. Krve by se v ní nedořezal, bez ohledu na její přirozenou bledost. Cožpak si někdo v restauraci povšiml ranních zastávek u oken? Zřejmě ano. Žanetka čeká tvrdá slova, posměch nebo něco podobného. Něco ve smyslu: račte postupovat dál do ulice, slečno, a nechte naše hosty na pokoji. Ale zřízenec se usmívá, otcovsky bere Žanetku za útlé rameno a vede ji vchodem do haly recepce. Otcovsky nebo policajtsky?

V hale, zářící zlatými a rudými závěsy, postává muž ve skvěle padnoucím obleku. Žanetka ho okamžitě poznává. Vybíravý host od stolu pod zrcadlem. Pohledem přivolává Žanetku k sobě, a jeho hlas nemá k přísnosti daleko:

„Mohla byste se mnou posnídat, slečno?“

„Já?“ pronesla Žanetka zmateně, „proč já?“

Oči toho člověka odpovídají jasně: *Však vy to víte!*

Další otázce na téma „proč zrovna já“ se Žanetka moudře vyhýbá a dodává:

„Pospíchám do práce.“

Vybíravý host nadzdvihl obočí, jako by chtěl poznamenat: *Co tak najednou?* Ale nahlas ji pobídl:

„Pojďte snídat. Pár minut vás jistě mohou v zaměstnání postrádat.“

Zní to zlomyslně, ale Žanetčina zmatenost nad tím nepřemýšlí. Podobně, jako před chvílí recepční, vede vybíravý host Žanetku do restaurační místnosti, přímo k bělostně prostřenému stolu pod zrcadlem. U stolu čeká číšník. I toho Žanetka poznává. Dívá se na ni nezúčastněně, jakoby letmo, ale tak nepříjemně, až to bolí.

Všechno Žanetce došlo, jakmile zvedla oči a podívala se do okna. Jak mohla být tak hloupá! Myslela si, že z osvětlených prostor do temných není vidět. Zapomněla na lucerny v ulici! Jejich mírné slabé světlo v modravém přísvitu svítání stačí k tomu, aby z restaurace bylo vidět nejen do malebné staroměstské uličky, ale i na toho, kdo před oknem zevluje a šmíruje hosty. Tohle Žanetku nenapadlo! Přirozenou bledost nahrazuje nepřirozený ruměnec, Žanetka se stydí. Než se nadála, je usazena do pohodlného křesílka potaženého rudým sametem, háčkovaná čapka se veze do klína, a vybíravý host usedá naproti. Zachytil její pohled do ulice, ví, co se v ní odehrává, a je nemilosrdný.

„Tak, co mi povíte?“ říká Žanetce, zatímco číšník před ně klade hrnečky, talířky, konvičky, příbory, a tak podobně. Žanetka se neohlíží napravo nalevo, ruce má nevychovaně spuštěné do klína a zarputile hledí na růže, zdobící prostřený stůl.

„Co mi povíte?“

Žanetka spustila oči z růží, pomalu je přesunula vlevo (aniž by zavadila o okno) a zpříma se podívala na snídaňového hostitele. Má v sobě něco z vlka, který sežral Karkulku, ale i něco z prince Bajaji, který byl z lásky ke své vyvolené prostým zahradníkem. Žanetka věděla, že ten člověk je dobře oblečený, pečlivě upravený, jiný by v grandhotelu snídat nemohl, ale takhle zblízka vypadá tvář vlčího Bajaji překvapivě zajímavě. I přesto, že je podstatně starší než Žanetka, ale to je pro ni spíše výhoda. Vzpomeňme na jankovitost mladého Vitáka.

„To jste přece chtěla, nebo ne?“ říká bohatý muž a podává jí jídelní lístek. „Copak to vlastně za tím oknem snídáte? Housku? Rohlík? Kdysi o tom natočili film, jak dívka snídá pečivo u výlohy luxusního obchodu, aby měla pocit, že do toho obchodu patří.“

Je to výsměch, Žanetka o tom nepochybuje.

Bohatý člověk pokračuje a pobízí, aby si vybrala, co hodlá snídat. Omeletu se žampiony, šunkou, bylinkami a sýrem? Uzeninu s vajíčkem naměkko, nebo snad toast s grilovaným kuřetem? Doporučil bych vám makový bagel s uzeným lososem, nebo brokolicový toast s holandskou omáčkou a sýrem. Žanetka zvolila toast se sýrem, a za pár minut se hotelová snídaně ocitla před ní. Samozřejmě v objetí bělostného porcelánu.

„Tohle jste přece chtěla, nebo ne?“ nelítostně pokračuje Žanetčin hostitel. „Vstoupit do jiného světa jako hrdinka z filmu. Snídaně za oknem grandhotelu!“

Žanetka film zná, je oblíbený její matky. Teď jako by slyšela matčina slova, šeptaná do ucha: *Nedej se, holka, vzpamatuj se!*

Žanetka se vzpamatovala a chytila druhý dech. Ladným pohybem, za který by se nemusela stydět ani filmová hvězda, uchopila vidličku a vnořila ji do měkkého teplého toastu, pokrytého zlatě rozteklým lahodným sýrem.

Ten člověk pohodlně spočívá ve svém křesle a pozoruje ji.

„To se mýlíte,“ říká Žanetka mezi sousty. „Nejsem nemajetná chudinka, co šmíruje hosty v restauraci, aby se nasýtila představou nevšedního jídla.“ Samotnou ji překvapilo, jak a co řekla. Vžila se do role, vítězství je na dosah! „Zaujal mě totiž ten interiér – potřebuji to do práce – jsem totiž garderobiérka – totiž ne, navrhuju pozadí a taky kostýmy. V divadle.“

Žanetka s vidličkou v ústech mrkla po bohatci. Jaký dojem to na něj udělalo. Vlčí Bajaja se zatvářil udiveně, co to slyší. Se zájmem se k Žanetce naklonil a řekl:

„Musím přiznat, že tohle jsem nečekal – vy jste divadelní scénografka a navrhuje kostýmy? Slečno ...“

„Žaneta!“

„Slečno Žaneto. Příjemné jméno. Poslyšte ...“ bohatec se letmo podíval na hodinky. „Vždyť jsem se ještě ani nepředstavil.“

Přes území bělostného porcelánu podal Žanetce vizitku.

„Bohumir Hornas?“ odrecitovala Žaneta s otazníkem. Na vizitce byl kolem toho jména věnec neznámých titulů a důležitých obchodních pozic. Všechno v angličtině. Žanetka anglicky rozumí jen *I love you*. Část vizitky pokrývají miniaturní znaky nějaké asijské abecedy.

„Bohumír Hornáš,“ opravil ji bohatec, „a nesmějte se, slečno Žaneto, nebo vám upadne žloutek. Většině přátel zní moje jméno zvukomalebně.“

To byl okamžik, kdy se Žaneta konečně uvolnila. Vyprskla smíchy a bylo štěstí, že v té chvíli žloutek putoval do Žanetčiných útrob. I bohatec se usmál. Hosté u vedlejšího stolu se ohlédlí. Číšník pod zrcadlem přešlápl, a v jeho kamenném obličeji byl vidět jistý nesouhlas s Žanetčíným chováním. Mají to hosté divné vrtochy, zvát ke stolu holky z ulice...

Hornáš na Žanetku pohlédl upřeně a zkoumavě, jako by ji chtěl koupit, ale Žanetka je odhodlána nepropadnout panice. Když už všechno prasklo, a ostuda je v plném proudu, proč si nedopřát „pořadnej gáblík“, jak říká Viták? Alespoň Žanetka ušetří za oběd.

„Tak poslyšte, slečno Žaneto,“ říká hostitel Hornáš najednou vážně a skoro snad obchodně, „vy mi lžete. Bezohledně mi lžete. Pozval jsem vás na snídani, protože mi vás bylo líto, jak se promenujete s rohlíkem po chodníku a pohlížíte oknem na můj stůl ...“

„Jako v americkém filmu.“

„Ano, jako v tom filmu. Takže, milá slečno,“ hlas vlčího Bajaji získal nesmlouvavý tón, který Žanetku nečekaně pokropil ledovou tříští, „takže, milá slečno Žaneto, rád bych vám řekl něco o sobě. Nejsem na tom společensky špatně, mohu si dovolit žít nad úrovní jiných, například mohu si neomezeně dovolit bydlet v tomto hotelu, ale všechno, co mám, jsem si zasloužil odhadem. Ano správně, odhadem. Dokážu odhadnout vývoj trhu, výhodnost smluvních podmínek, potřebný výnos a obrat. Ale co umím

odhadnout ze všeho nejlépe, jsou vlastnosti lidí, jejich profese a úspěšnost v těch profesích. Proto vám teď říkám, a neurazte se, prosím, že vy nejste žádná umělkyně, co *dělá kulisy v divadle*. Odhadl bych vás na nejnižší administrativní pozici, podle vašeho chování a oblečení někde, kde nejste veřejnosti na očích. A vzhledem k vaší bledosti, umístili vás tam, kde není slunce. Děláte nějakou skladovou evidenci, ale bez práce s počítačem. Dáma, která většinu pracovního času pohybuje po stole myší, by nesnesla tak nedostatečně pěstěné a červeně popatlané nehty, to mi věřte.“

Hornáš se odmlčel a zdálo se, že si nevšímá tuhnoucího obličejíku Žanetky.

„Ten toast vám vychladne, slečno Žanetko,“ řekl najednou přátelsky.

Vzápětí pokračoval skoro zlým, panovačným hlasem.

„Slečno Žaneto, shrneme to. Lhala jste mi?“

Žanetka se nezdá, ale ve skrytu je bojovnice. Něco se v ní vzedmulo, něco v ní řeklo: *Vykašli se na prachatýho troubu, za teplou housku se sejrem by chtěl bůhvíco ...* a Žanetka se nedala.

„Nelhala. Opravdu se zabývám tím, co jsem řekla. Taky jsem vystudovala – tuhleto – *damu!*“

Řekla to skoro vztekle.

„Opravdu scénografka?“

„Opravdu.“

Hornáš se Žanetce díval do očí, a ona neuhnula. Nakonec uhnul on a zklamaně povzdechl. Otočil hlavu ke svému šálku s kávou a pronesl:

„Víte, slečno Žaneto, to je poprvé, co můj odhad nevyšel. To nechápu.“

Bohatý muž na chvíli zmlkl a pozoroval Žanetu, jak se pere s toastem a vidličkou. Sýr jí vytekl na talíř a usadil se všude, kde se mu zlíbilo. Včetně okraje příliš dlouhého pleteného rukávu. Hornáš jí lehce přidržel

loket nad stolem. Nakonec se s úsměvem naklonil blíž, aby jí viděl do tváře, a začal mluvit:

„Sázíte se ráda, slečno Žaneto? Jsem totiž přesvědčen, že se ve vás nemohu mýlit. Prostě já vím, že nemohu. Vsaďte se. Nebojte se, o nic nepřijdete. Kdybyste chtěla uzavřít sázku, o jakou sumu by se podle vás mělo jednat?“

Žanetka zrovna zápolila s další sýrovou vidličkovou porcí, a jen tak pro sebe si v tom bojovém zápolení zahučela, *S vámi se nevsadím ani o milión*. Hornáš to zaslechl. Ale pochopil jinak.

„Chcete se vsadit o milion?“ podivil se a znovu se podíval na hodinky. „Jestli mě chcete zkoušet, čeho jsem kvůli svému názoru schopen – dobrá. Vsaďte se! Za dvě hodiny musím být na letišti. Do Prahy a sem do hotelu se vrátím v prosinci. Sejdeme se u tohoto stolu ráno na snídani desátého prosince. Pamatujte si to datum. Pokud si při svém návratu budu moci ověřit, že v této chvíli jste pracovala jako scénografka v divadle, dostanete milionovou investici. Přeji si, abyste mi věnovala dvě vstupenky na vhodné představení a provedla mě zákulisím. Pokud zjistím, že mi právě bezuzdně lžete, nedostanete nic. Nebudete mít vůči mně žádné závazky. Je to pro vás přijatelné?“

„Jistě,“ kývla hlavou Žanetka, až po okraj citů naplněná vzpurností. „Platí. Přinesu lístky do divadla.“

„Ale jen do toho, kde pracujete jako scénografka.“

I s tím Žaneta souhlasila.

Ve dveřích restaurace se zastavila mladá žena v tmavém plášti. Nenápadně kývla na Žanetčina společníka. Vypadalo to jako vyzvání: *Už nastal čas*. Hornáš řekl:

„Musím jít, slečno Žaneto. Letadlo nepočká. Dokončete snídani a ještě si něco dejte. Hodila by se káva. Jste přece můj host. Vrchní vám se vším

poradí.“

Vstal, odsunul křeslo a dodal:

„Ta slečna ve dveřích je moje asistentka. Bude čekat v recepci. Dejte jí číslo na mobil. Všechno kolem sázky zařídí. Abyste věděla – беру naši sázku velmi vážně. Očekávám, že vy také. Uvidíme se desátého prosince.“

„No, jistě,“ zahuhlala Žaneta přes vidličku.

Když Žaneta u stolu osaměla, chtělo se jí začít hodovat. U stěny mezi zlatými zrcadly nabízel hostům naleštěný etažér dortové zákusky, stačilo ukázat prstem a číšnice v bílé zástěrce by se chopila stříbrných kleštíček a bělostného talířku. Ale Žanetce se vrátil rozum (kdo ví, kde se toulal).

Opatrně se od stolu také zvedla a zamířila ke dveřím. Měla pocit, jako by za ní měl houknout hrubý hlas z karlínské hospody *A tu útratu bude platit kdo?* Ale nikdo ji nezastavil.

Žaneta se později ocitla na chodníku před grandhotelem a napadlo ji, že by měla pospíchat do práce. Všimla si, že v dlani stále křečovitě třímá mobil, jak v hale u recepce předávala číslo Hornášově asistence.

Do staroměstských ulic svítilo studené listopadové slunce, odněkud odbíjel kostelní zvon devět hodin.

„Přijdu pozdě do práce,“ vzdychla Žaneta.

Rozum jí oznámil, že bude muset pro vedoucího najít dobrou výmluvu. A nabádal ke spěchu.

4. KAPITOLA

Když Žaneta celá zmatená opustila grandhotel a zamířila do Celetné ulice, připadalo jí setkání s Hornášem neskutečné, a milion korun nedostupný. Ale když se za ní zavřely sklepní dveře archivu a ocitla se mezi hromadami starých projektů, rychle pochopila, že Hornášovy peníze jsou příležitostí, jak se ze sklepa dostat. Především do domečku za Prahou.

„Opravdu ti ten pracháč strčí milion korun jen tak?“ divila se Helenka Šmolková.

Obě kamarádky se schovaly do kouta za regály. Žaneta se Helence svěřila se vším, i s tím, že si otřepaný okraj svetru potřísnila holandským sýrem.

Žaneta přikývla.

„Jak mu chceš dokázat, že jsi scénografka?“ ptala se Helenka. „Vždyť ani do divadla nechodíš!“

„Musím něco vymyslet,“ řekla Žaneta. „Koupím lístky do nějakého divadla, o přestávce ho odvedu za jeviště a namluvím mu, že kulisy jsem vytvořila sama. Když nás nikdo nevyhodí, tak by to mohlo vyjít.“

„A co to divadelnictví, že prý jsi studovala!“

„Kdyby se na to ještě ptal, řeknu, že to bylo dálkově.“

„Milion korun jsou velké peníze,“ pokračovala Helenka. „Kdybych je tak já měla! Koupila bych si šaty a zájezd k moři.“

V mezeře mezi regály se objevil modrošedý pracovní plášť.

„Kam jste zalezly?“ hartusil pan vedoucí. „Helenko, přijeli si pro ty desky. Žaneto – přišla jste pozdě, a ještě není roztríděná pošta. Na co čekáte?“

Na ženicha, chtělo se říct Žanetce. To jí připomnělo, že se dnes ještě nedívala na zprávy v mobilu. Jestli Viták po ní zatoužil. Vždyť slíbil, že se

ozve! Slíbil, že si půjde hledat práci. Že sežene podnájem, kde by mohli být stále spolu. A peníze z vkladní knížky že vrátí. Tolik toho slíbil...

„Tak běžte, Žaneto,“ pobízí ji pan vedoucí, „poštu potřebujeme co nejdřív. Jo, a jestli to nevíte, máte na rukávu kus sejra!“

Mladé ženy se rozutekly po archivu, každá po své práci.

Byl čas oběda, když Helenka rozčileně mávala na Žanetu svým mobilem. Žaneta byla zrovna zavalená šanony, jak usilovně hledala nějaký zápis. Seběhly se za vysokým regálem, kam nebylo vidět.

„Žaneto, právě mi volala nějaká ženská,“ chrlila ze sebe Helenka. „Že prý je u pána asistentkou, a že ti oznamuje, že suma je řádně deponovaná!“

„To byla ta asistentka z grandhotelu! Ale proč volala tobě?“

Helenka nevěděla. Ptala se:

„Jaké číslo jsi jí dala, Žaneto?“

„No, přece moje, to první číslo z mobilu.“

„Není to první právě moje číslo?“ uhodla Helenka. „Kdy si svoje konečně zapamatuješ?“

„Co ještě říkala?“

„Říkala, že pán odcestoval, a že úmluva platí. Co budeš dělat, Žaneto?“

Žaneta nevěděla. Ale zklamaně stáhnout ruku, nataženou pro milion korun, kdy se balíčků bankovek skoro dotýkala, se jí nechtělo.

Helenka pokračovala, jako by četla její myšlenky.

„Jak jsi říkala, že koupíš vstupenky a odvedeš toho chlapa do zákulisí, to nepůjde. Byla jsi někdy v divadle?“

Žaneta připustila, že asi dvakrát na střední škole. Ale moc si nepamatuje. Jenom ví, že jeviště bylo malé a tmavé, lítala tam světla, herci v těch světlech pobíhali sem a tam, k tomu hučela hlasitá hudba a strašidelné výkřiky. Žanetku z toho představení ráno bolela hlava.

„O divadlech nic nevíš.“ horlila Helenka. „Jsou tam uvaděčky, a ty tě s cizími lidmi za jeviště nepustí. Kdo ví, jestli se to vůbec smí, procházet se v zákulisí! Kromě toho se jméno scénografa uvádí v programu.“

„Řekla bych Hornášovi, že jsem pomocnice s kulisama, ale že se tomu teď scénografka říká.“

Helenka vyprskla smíchy.

„Ale pochop, Žaneto, péče o kulisy není to samé!“

„Co mám dělat? Peníze by se mi tolik hodily!“

Helenka pozvedla oči k přemýšlení.

„Potřebuješ pomoc někoho, kdo opravdu dělá v divadle a mohl by zařídit, abyste se s tím bohatým člověkem dostali za jeviště.“

„Tomáš zná jednoho údržbáře z divadla,“ vzpomněla si Žaneta.

Popadla mobil. Viták se ještě neozval, a kromě toho byl nedostupný. Neměl rád, když mu Žaneta volala nebo posílala zprávy. Mohla by zjistit, kde se zrovna nachází a nepříjemně ho vyrušit, kdyby si zrovna hledal práci. Nebo prodléval s kumpány v karlínské hospodě. Budu muset za ním domů, vzdychla Žaneta. Čas utíká a pro milion korun musí něco obětovat. Třeba setkání s budoucí tchyní.

Odpoledne místo domů na Těšnov odjela Žaneta tramvají do Libně. V jedné až příliš šedivé ulici, zavalené řadou parkujících vozidel, vstoupila do stejně šedivého domu. Schodiště bylo tmavé a zanedbané. Žaneta se strachy tlukoucím srdcem vyšla po schodech do druhého patra. Zazvonila na dveře od bytu s cedulkou VITÁKOVÍ a čekala. V bytě hrála televize. Teprve po chvíli v předsíni něco zašramotilo a dveře se otevřely. Stála v nich Tomášova matka. Když uviděla na chodbě nežádoucí nevěstu, zakabonila se. Žaneta stáhla ramínka do červeného manšestrového sáčka a zdvořile pozdravila.

Matka odpověděla:

„Co chcete?“

Žaneta se zeptala, jestli je Tomáš doma.

„Šel za kamarády,“ řekla matka a opakovala nevlídnou otázku: „Co mu chcete?“

Dveře vedlejšího bytu se pohnuly. Na práh vyšla sousedka. Tomášova matka nevrle popadla Žanetu za loket a vtáhla ji do bytu.

„Pojďte dovnitř, ať lidi nekoukaj.“

Odvedla Žanetu do kuchyně a nenamáhala se návštěvě nabídnout židli. Sama zůstala stát zády opřená o kuchyňskou linku. Potřetí opakovala:

„Co našemu Tomíkovi chcete?“

Žaneta vypověděla, že s ním hodlá probrat závažnou záležitost. Má možnost získat pro sebe a pro Tomáše milion korun, ale musí se poradit. Tomáš se vyzná a dokáže zapeklité věci správně vyřídit.

Vitákově matce se pod víčky zablesklo, jakmile Žaneta vyslovila tu částku. Věděla, že rodina Žanety je chudá jako spolek kostelních myší, a jejich byt je domovnícký. Velice chudá rodina, to je důvod, proč není Žaneta u Vitáků vítaná. Ale stát se může cokoli...

„Něco jste zdělila? Budete prodávat nemovitost, o které se nevědělo?“

Žaneta to odmítla. Chce se poradit s Tomášem, sama neví nic určitého. Zdůraznila, že potřebuje mluvit i s jeho kamarádem, co pracuje v divadle. Vitáková matka po zprávě o milionu zjihla, ale židli ani kafe nenabídla. Odvedla Žanetu zpátky do předsíně.

„Hlavně, že nejste v jiném stavu. Toho jsem se bála – že s tím jdete na mě. Našemu Tomíkovi všechno vyřídím. Když jde o tolik peněz...“

S těmi slovy vystrčila nevěstu na chodbu.

Žaneta vyšla z domu na ulici. Těžké domovní dveře za ní zapadly stejně nevlídně, jako dveře bytu jejího ženicha. Uliční světla tiše svítla do listopadové tmy, studený vítr hnal proti Žanetě mokré kapky, a na tramvaj

bylo daleko. Žaneta si rukávy ručně pleteného svetru přetáhla přes prsty a široký rolák u krku vytáhla na bradu. Se skloněnou hlavou a zimou schoulenými rameny pospíchala na hlavní libeňskou třídu.

5. KAPITOLA

Decentně svítící vysoká okna grandhotelu zbarvila ranní mlhu dozlatova a dlažební kostky dole na chodníku se třpytí jak drahokamy. Žanetku, pospíchající do práce, okna už nelákala, a filmové dobrodružství snídaně v grandhotelu také ne. Nesla si celozrnný rohlík z pekárny, ale neměla hlad. Snad až později, jestli zbude čas. U chodníku parkuje dodávka z prádelny, starší muž k ní tlačí rachotící vozík se špinavým hotelovým prádlem. Jak ho Žanetka mívá, slyší jeho hlas:

„Dneska jukání do hotelu nebude, slečinko?“

Žaneta zrudla. Protáhla se po chodníku kolem hotelové zdi a ani se neohlédla. Za chvíli ji dodávka mýjela, pomalu se kolébala na dlažebních kostkách, a řidič od volantu zamával. Žaneta se neodvážila ani usmát. Napadlo ji, kolik lidí o její pošetilé hře u oken restaurace ví – třeba tenhle řidič. Potom vrátný, recepční, číšník, slečny v bílých zástěrkách. Hornášova asistentka. Žanetka se rozhodla, že do práce bude chodit jinou ulicí.

Na dvoře domu s archivem se mezi haldami stavebního materiálu dohaduje skupinka mužů. Ukazují rukama, a Žaneta slyší, že by se v patrech mělo začít stavět a ty krámy ze sklepa musí pryč. Do toho sklepa Žaneta zamířila s touhou, aby už byla u varné konvice, u okna vyloženého sušenými květinami a spolku známých tváří.

Znamé tváře, to je kamarádka Helenka Šmolková, architektka Krásová a pracující důchodce Novák, jsou na místě, ale místo pilné práce si povídají a vaří kávu. Vedoucí byl odvolán na ředitelství k důležité poradě.

„To se brzy budeme stěhovat do lepšího,“ radují se všichni.

Žaneta hlídá zprávy v mobilu. Snad budoucí tchyně její návštěvu před Tomášem nezapře, jako to dělávala dřív. Ale synáčka jistě navnadila na slíbený milion, protože před polednem mobil potěšil Žanetu zprávou:

PRIJD DNES 6 H DO VIAD URCITE CEKAM.

Znamenalo to, ať sebou Žaneta hodí a přijde v šest do jisté karlínské restaurace poblíž viaduktu. Žaneta byla ráda. Viták si jistě s tím milionem poradí!

Skoro ve stejném čase jako Vitákova zpráva dorazil do archivu i pan vedoucí. Venku pršelo, tak si zdlouhavě věšel kabát na věšák, potom mu Helenka vařila turka na zahřátí, a posléze byla svolána domácí porada.

S ustaraným výrazem bylo podřízeným sděleno, že do týdne se archiv musí zrušit. Přijede stěhovací firma. Metrčky plánů, balíků s dokumentací a těžkých knih se zabalí do papírových krabic a nákladní auto je odveze na nové působiště. Tam budou vzdušná okna, moderní regály, počítače a kuchyňka s vařičem, lednicí a mikrovlnkou. Taky místnost zařízená pro úřední návštěvy. Už se zájemci o staré plány nebudou krčit v koutě u stolečku pod jednou lampičkou.

Zdalo se, že pan vedoucí potřebuje ohlásit ještě jinou informaci, pro osazenstvo archivu nepříjemnou. A že ji záměrně zdržuje.

„Kam se budeme stěhovat?“ dychtí architektka Krásová.

Vedoucí vysvětluje, že do Hostivaře, ale od metra tam jezdí městský autobus. Pracující důchodce Novák si Hostivař pochválil, protože bydlí v Měcholupech.

„Ještě něco jsem se na poradě dozvěděl,“ pokračuje pan vedoucí. Se sklopenýma očima se dívá notýsku. V téhle chvíli se neodvažuje na někoho pohlédnout. „Ředitelství plánuje nová efektivní opatření, a jedním z nich je snížení počtu zaměstnanců. Podle propočtu je nás tady v archivu šest pracovníků včetně mne. Do nového pracoviště by se mělo stěhovat jen pět. Je to z toho důvodu, že archiv bude veden modernějším způsobem a šestá pracovní síla nebude potřeba.“

Bylo to venku. Všichni ztichli. Upřeně hleděli do tváře vedoucího. Jeden z nich se stane nezaměstnaným? To přece není možné!

„Byl bych rád,“ pokračuje vedoucí, „kdyby se k odchodu někdo z vás odhodlal dobrovolně. Nikoho nenutím. Nerad bych rozhodoval, kdo z vás půjde pryč, ale bohužel, pokud nenajdu dobrovolníka, musím rozhodnout sám. To nechci, věřte mi.“

Mimoděk jeho pohled zabloudil na pracujícího důchodce Nováka. Ten je pro propuštění nejvíce vhodný. Má zajištěný příjem, starobní důchod. Ale Novák se rozklepal a zvolal:

„To mi nemůžete udělat, pane vedoucí, nemám splacené dluhy! Žena chce do důchodu koupit novou kuchyň. Musím ještě sloužit. A kromě toho nikdo z vás se v našem archivu nevyzná líp než já.“

Architektka Krásová rychle dodala:

„Pokud vím, tak se nejdřív propouštějí zaměstnanci, kteří nastoupili poslední.“

Z jejích slov čiselo, ať dobrovolně odejde pan vedoucí, protože ona sama jeho místo obětavě přijme a hravě zastane.

Všichni se s nadějí ohlédli po Helence Šmolkové. Ona je poslední, kterou ředitelství do archivu přijalo. Helenka ale neváhala. Ukázala prstem na Žanetku a řekla:

„Když je snížení počtu zaměstnanců tak nutné, proč by nemohla odejít Žaneta? Skoro jistě dostane od jednoho pracháče milion korun, bude mít spoustu peněz a nemusí chodit do práce jako my.“

Překvapení! Pan vedoucí se ani Žanety nemusel ptát, jestli je to pravda, výraz jejího obličeje vydal za všechna potvrzující slova. Žaneta se podívala na Helenku s výčitkou, že tohle dívčí tajemství neměla prozrazovat. Ale zároveň pochopila, že Helenka jí nechtěla ublížit. Prostě se potřebovala zachránit.

„Tak to máme vyřízené,“ oddechl si pan vedoucí. „My ostatní bychom měli problémy s hledáním nového místa. Žaneta je ještě mladá, má střední vzdělání, sehnat jiné místo nebude problém. Žaneto, výpověď dáme k patnáctému listopadu, to je zítra, a dostanete tříměsíční odstupné. Nezapomeňte se zastavit na pracovním úřadě.“

„K milionu dostane ještě plat za tři měsíce!“ vřískla Krásová. „Ta se má, vid', Žaneto? Může se koupat v penězích!“

„A uspořádat žranici na rozloučenou!“ navrhl důchodce Novák.

Žaneta nevěděla, co si počít. Jak tohle vysvětlí mámě?

6. KAPITOLA

Vchod do karlínské hospody poblíž viaduktu osvětlují panely s pivařskou reklamou. Tři schůdky klouzavé od namrzlého deště Žanetka zvládla, a dokázala i přetlačit vzpíravé dvojité dveře. Za sklem dveří viděla místnost plnou chlapů a pověšených kabátů. Teprve teď si při pohledu do hlučící hospody uvědomila, co se jí přihodilo. Skončila nezaměstnaná na ulici, kam ji vystrnadila nejlepší kamarádka Helenka Šmolková. Nebude se stěhovat do kuchyňkou oplývající světlé budovy v Hostivaři. Až do srdce bolelo, že ji ostatní spolupracovníci nelitovali. Hleděli na Žanetku způsobem „sejde z očí, sejde z mysli“, jako by už na ní nezáleželo.

Tomáš Viták seděl s kamarády v koutě pod věšákem. Stůl pokrývaly pùllitry, sklenice, účtenky a popelníky.

„Kde jsi trčela tak dlouho?“ zeptal se, stáhl si Žanetu za rameno a okázale a dlouho ji líbal.

Židle v hospodě byly beznadějně obsazeny, ale Viták měl v koutku jednu schovanou. Nacpal ji mezi sebe a nejbližšího souseda. Ten si Vitákovu vážnou známost zvědavě prohlížel. Viták spustil:

„Povídej, Žaneto, oč ti kráčí? Říkala máma, že dostaneš velký prachy. Dáš si kafe nebo limču?“

Žaneta požádala o zelený čaj a zeptala se:

„Mohla bych se seznámit s tím kamarádem, co dělá v divadle?“

Viták ukázal vedle sebe.

„Tady je! Seznamte se – to je Žaneta, to je Břet’a.“

Kamarád Břet’a vypadal důvěryhodně. Prohodil, že Vitákovu známost už párkrát zahlédl, ale ne tak zblízka. Znělo to, jako když si mlsný kocour říká o smetánku. Nato šel rovnou k věci:

„Hele, Žaneto, jestli potřebuješ někoho od divadla, tak já jsem mimo. Dělán údržbu. Jestli ti jde o umění, nemá cenu se bavit zrovna se mnou.“

Servírka před Žanetu postavila vysoký bílý hrnek na rozkolíbaném talířku. Čárkou a písmenky zČ zapsala útratu na Vitákovu účtenku. Bílý hrnek stál na talířku nakřivo, sáček s levným čajem byl k němu připláclý a cukřík v papírové trubičce namočený.

„O divadelní hry vůbec nejde,“ ujistila ho Žaneta.

„Tak povídej,“ vyzval Viták.

Žaneta povídala. Při řevu hospody musela chvílemi zvýšit hlas. Podrobně vyprávěla těm dvěma, co zažila při snídani v grandhotelu a jak byla dojednána sázka. Vynechala zvyk postávat u okna hotelu s celozrnným rohlíkem. Že šla jen tak kolem, náhodou se podívala na vybavení restaurace a jeden zámožný host ji pozval na snídani. Bylo jí trapně, tak se vymluvila, že je zaměstnána v divadle jako scénografka. Že to bylo to první, co ji napadlo, i když do divadla nechodí. Významně zdůraznila zvěst o deponovaném milionu. Potom se obrátila k Břet'ovi:

„Šlo by splnit sázku tak, že bych koupila lístky k vám do divadla, a po představení bys toho člověka a mne propašoval do zákulisí? Mohla bych se naučit nějaká divadelní slova a třeba vysvětlit, jak je postavené jeviště. V programu se snad uvádí jméno scénografa, to by šlo vysvětlit, že je to moje krycí jméno.“

Divadelní údržbář Břet'a chvíli zadumaně mlčel a hleděl si svého piva. Po chvíli řekl, velice opatrně:

„Nerad tě zklam, Žaneto, ale vystřelil si z tebe prachatej chlap. Jen tak pro zábavu. To oni dělají, že mají z chudejch srandu. Na nějakou výhru zapomeň. Milion korun! Takový nesmysl.“

„Peníze byly deponované,“ namítla Žaneta. „To znamená, že sázku myslel vážně! A říkal, že to myslí vážně.“

„Vůbec nic to neznamená. Ten pracháč jistě chodí do divadla a v kultuře se vyzná. Oni už bývají takoví. Podívej, Žaneto, kmenového scénografa má jen málo divadel. Obvykle se scéna připravuje na míru. A scénografové – to jsou velcí machři, vystudovaní, po světě jezdí, jsou uznávaní... Jak tě ten pracháč uviděl, tak věděl, že o nic nepříjde. Ty se mezi divadelní elitu řadit nemůžeš. Ještě k tomu použít slavné jméno na program jako pseudonym? Kdybys mu namluvila, že jsi v divadle uvaděčka a že ti letný pohled do restaurace připomněl nějakou hru, to by ti uvěřil. Ale zase by neuzavřel milionovou sázku. Kterou vlastně hned na začátku vyhrál. Ty bys mohla, Žaneto, neuraz se, dělat scénografku snad jen v loutkovém divadle.“

Někdo za jejich zády se zasmál. Ale nebylo jisté, jestli se smál zrovna Žanetě.

„Jde o velký prachy, Břet’o,“ vložil se Viták. „tak se trochu snaž, kamaráde. My se s tebou šábneme, že jo, Žaneto? Určitě to půjde nějak zařídit.“

„Nechci mít průšvih,“ namítl divadelní údržbář.

„To nějak zvládnem,“ řekl Viták Žanetě. „S Břet’ou to promyslíme a dám ti vědět, jak akci *meloun* provedeme. Máme přece skoro měsíc na přípravu.“

„Musím už domů,“ vzpamatovala se Žaneta.

Otočila se, aby z opěradla židle vzala háčkovanou tašku. Ještě se chtěla ujistit:

„Opravdu s Břet’ou vymyslíte, jak bych mohla předstírat tu scénografku? Můžu se spolehnout, že to dobře dopadne?“

„Bez obav,“ zasmál se ženich.

Nenápadně a lehce plácnul Žanetku po zadečku. Majetnický, samozřejmě.

Žanetu jeho jistota uklidnila. Nejraději by se zeptala, kdy jí Viták vrátí čtyřicet tisíc, co si půjčil na motorku z její vkladní knížky. Ale v hospodě před kamarády se taková otázka nehodila. Ani sdělení, že od zítřka je bez práce.

Viták ji blahosklonně propustil polibkem na tvář. Šeptnul jí do ucha: „V týdnu někam zajdeme a pomazlíme, jo?“ Žaneta snaživě přikývla.

Její volnou židli okamžitě uchvátil někdo ze sousedství.

7. KAPITOLA

Páteční ráno bylo temné, studené a dušičkové, jak se na listopad sluší. Ještě pár dní, a o svaté Kateřině může poletovat sníh. Jedinou nadějí pro přívětivý nadcházející víkend slíbily proužky bezmračného svítání, které nad střechami domů prosvětlovaly městskou mlhu. Možná se za chvíli ukáže slunce, a Žanetce nebude ve svetru a rudém sáčku zima... Musela chladné ráno trpělivě snášet, protože podle pokynu vedoucího mířila k úřadu práce. Bylo třeba se zapsat do evidence nezaměstnaných.

Z domova proklouzla jako myška, aby matka nepoznala, že nejde do archivu jako každý den. Bláhově se domnívala, že jí v úřadu práce přidělí adresu nového zaměstnání, hned si tam dojde, a večer matce oznámí, že šla za lepším.

Žanetin příslušný pracovní úřad sídlí ve Starém Městě v zastrčené neprůjezdné ulici. Na chodníku postává řada většinou mladších mužů, čekajících, až se v osm hodin otevřou domovní dveře polepené úředními vývěskami. Muži mají v sobě něco z Tomáše Vitáka, ale ten by se zařadit na chodník nešel. Žaneta zahlédla i dívky, připomínající studentky. Možná jim skončily poslední prázdniny...

Žaneta se postavila na konec řady a vzala do zkřehlých rukou mobil. Ženich Viták se stále neozýval, ačkoli toužebně čekala zprávu, jakou lstivou léčku na získání Hornášova milionu se svým divadelním parťákem vymysleli poté, co odešla z karlínské hospody. Jsou přece možnosti, jak takovou léčku nastrojit. Ukazují to ve filmech. Hornáš bude předveden k řediteli divadla, kde se dozví, jak je Žaneta pro divadlo nepostradatelná spolupracovnice přes kulisy. Bohatý muž Hornáš se zastydí, že slečnu scénografku podezíral z podvádění a sázku uzavřenou při snídani v grandhotelu hbitě vyrovná. Tohle snad může kamarád údržbář zařídit?

Na chodníku před Žanetou netrpělivě postává pěkně oblečená asi padesátiletá paní. Na rukou nemá rukavice, ale zlaté prsteny. Z rukávu kabátu jí až ke dlani klouže těžký zlatý náramek. Tohle Žanetu překvapilo. Jak někdo může žádat o podporu v nezaměstnanosti ověšen drahými předměty?

Paní snad ucítila v zádech Žanetin pohled, otočila se a pronesla:

„To je doba, než odemknou. Proč nás nepustí dovnitř? Seděli bychom v teple.“

Někde poblíž na kostelní věži odbíjejí hodiny. Řada nezaměstnaných se hnula a vstupuje do domu. Žaneta s nimi. Zástup prochází chodbou kolem několika dveří až do klenuté místnosti, určené k zápisu nových uchazečů. Polovinu místnosti zabírají skleněné přepážky, ve zbytku prostoru se při stěnách táhnou pultíky pro psaní vestoje a úplně vzadu řada kancelářských židlí. Nezaměstnaní se hrnou k přepážkám, a s nimi i Žaneta. Nad jednou přepážkou se objevila hlava úřednice.

„Pánové, netlačte se! Srovnajte se za sebou. Kdo si vzal formulář, jděte ho vyplnit! Přicházejte postupně. Všechny odbavíme.“

Dneska je patnáctého, uvědomila si Žanetka. Zřejmě hodně zaměstnanců skončilo u svých šéfů jako ona. Někdo Žanetu pustil před sebe, nebo ji tam dostrkali, a najednou byla na řadě. Za přepážkou před monitorem počítače a stolním kalendářem s obrázkem mořské pláže sedí mladá úřednice. Ve stejných letech jako Žaneta. Ale vzhledem si podobné nejsou. Úřednice má pečlivě nalíčenou tvář, vlasy sčesané do čupku a oblečení podle úřední zvyklosti. Bílá blůzka s nápaditě řešenými prohnutými manžetami. Žaneta si okamžitě všimla, že prostředníček levé ruky zdobí zasnubní prsten. Zlatý kroužek se třpytivým bílým kamínkem. Briliant? Víták by snoubence Žanetě nikdy nic takového nedal. Ani by se

s ní nechtěl zasnoubit. Možná by řekl: *„Jo, holka, když pořád votravuješ, tak se teda vezmem. Ale až někdy jindy, teď nemám čas.“*

„Máte doklady? Zápočtový list?“ zeptala se zasnoubená úřednice. Upřeně se zadívala přes skleněnou stěnu na Žanetu, jako by se jejího zjevu lekla.

„Dáte mi, prosím, adresu?“ zeptala se chvějivým hlasem Žaneta.

Úřednice nechápala:

„Jakou adresu?“

„No, toho nového zaměstnání...“

„Ale paní, takhle se to nedělá! Zařadíme vás do evidence, potom pošleme písemnou výzvu ke schůzce, a teprve na ní začneme hledat vhodnou práci. Schůzky se konají nad námi v prvním patře. Můžete navštívit kurz, kde se naučíte hledat zaměstnání sama. Teď vyplňte formulář. Jestli nemáte tužku, tak vám půjčím, a pak se ke mně vraťte.“

Okénkem ve skleněné přepážce prostrčila Žanetě do ruky tiskopis a usmála se na ni. V tom úsměvu bylo hodně profesionálního, ale taky náznak zkušenosti *Vás zaměstnat bude složité...*

U pultíků při stěně byla tlačení, tak se Žaneta s tiskopisem v ruce prodrala k židlím a posadila se. Z tašky vzala knihu „Křížkové vyšívání“, podložila ji pod tiskopis a začala vyplňovat kolonky. U „*pracovních znalostí*“ zaváhala. Dá se za pracovní znalost považovat třídění stavebních plánů do regálů?

Vedle ní na židli čekala padesátnice se zlatými šperky na volný pultík. Formulář držela na klíně, a když Žaneta vyplňovala ten svůj, oslovila ji:

„No vida, už jsem tu popáté, ale ještě mě nenapadlo přinést vlastní podložku. Vy jste šikovná, jistě brzy najdete dobré místo.“

„Popáté? Je to možné?“

Paní pokrčila rameny.

„Vždycky novému šéfovi řeknu, co si o něm myslím. A už letím ve zkušební době. Jsem trochu provokatérka, víte?“

Žaneta mlčela. Netušila, že hledat zaměstnání je tak náročné. Hovor ještě nekončil. Paní si ji ze strany podrobně prohlédla a pokračovala:

„To sako – to vám šili v nějakém salónu? Ted' pracují i dobré krejčovské tak ledabyly...“

„Proč myslíte?“

Paní ukázala na rukáv.

„Tady to při sešívání ujelo.“

Žaneta přiznala, že sako šila sama. Manšestr jí ve stroji pod patkou prokluzoval a už to nedokázala opravit. Snad to není tolik vidět...

„Toho si nikdo nevšimne,“ chlácholila ji paní. „Jste šikovná, jak jsem už řekla. Ušít sako není jen tak.“

„Koupila jsem stříh v galanterii,“ svěřila se Žaneta. „Nastříhala jsem látku i podšívku sama, a taky celé sako i s kapsami ušila, ale máma mi musela obšít knoflíkové dírky. Ty mi moc nejdou.“

„Ale vidím, že límec se vám povedl,“ řekla paní. „Dobře vám leží na krku.“

Možná, že ji svádělo podotknout, že ručně nahrubo pletený rolák čouhající ze saka Žanetě pod bradou, není ta pravá elegance, ale neudělala to.

V místnosti se uvolnilo. U přepážek už postávali jen dva tři čekající, a mezi pultíky se objevily prázdné. Ještě než paní vzala pod paži kabelku, aby se k nim přesunula, řekla Žanetě:

„Jestli umíte takhle dobře šít, podívejte se do vedlejší ulice. Jděte směrem jako ke kostelu. Je tam módní salon a krejčovská dílna. Ve výloze mají inzerát, že hledají posilu.“

Vstala, že si půjde vyplnit ten papír.

„Zkuste to,“ navrhla Žanetě na rozloučenou. „Vrátit se na pracovní úřad a předat dotazník můžete vřdycky.“

Odeřla k jednomu pultíku, rozložila se tam a počínala si jako doma.

Do místnosti postupně přicházeli další uchazeči, začaly převařovat řeny ve středním věku. Jedna úřednice se znenadání vztyčila nad přepážkou a zvolala:

„Kde je ten pán, co si půjčil moji propisku?“

Někdo u pultíků zvedl hlavu.

„Už odešel!“

„I s mojí propiskou,“ zlobila se úřednice. „Dám cedulku na dveře, ať si každý nosí svoji, nebo si půjčí od někoho jiného. To už je třetí ztracená propiska od minulého týdne!“

Žaneta přestala vyplňovat. Usilovně přemýšlela. Potom vstala, formulář uložila s „Křížkovým vyšíváním“ do tašky – opatrně, aby se jí nezmačkal – a zamířila na chodbu a ven z budovy.

Na ulici ji přivítal jasný den, do oken úřadu svítilo slunce. Žaneta si na chodníku oddechla. Nejdřív zjistila, že na mobilu stále není zpráva od řenicha. Potom pootočila rukávem rudého sáčka, aby rozeběhlý steh nebyl vidět, a vykročila ulicí směrem ke kostelu.

8. KAPITOLA

Módní salon „Magda“ se nedal přehlédnout. Nad chodníkem v okolí sice září jiné obchody, větší a barevnější, ale temně zelené secesní rámování výlohy přitahuje kolemjdoucí pohádkovým tajemstvím. Sama výloha není nápadná, zdobí ji šikmo naskládané pruhy vzorovaných látek a čtvrtka papíru s nápisem HLEDÁME POMOC DO DÍLNY.

Žaneta se před salonem už nerozmýšlela. Rovnou z chodníku vzala za kliku, otevřela dveře a nad hlavou se jí rozklinkal zvoneček. Ocitla se v malé místnosti, přehrazené pultem. Světlem se tady neplýtvá, jedna svítící lampa postačuje na celý obchod. Na pultě a okolních policích se povalují módní katalogy a role látek.

Tohle prostředí přivolalo vzpomínku z dětství – matka šila v kuchyni na starém šicím stroji zakázky pro sousedky a holčička Žanynka si hrála pod stolem s odstřížky. Někdy se píchla do prstu o zapomenutý špendlík a matka jí bolístku pofoukala. Vůně nesepraných látek, bavlněných nití a krejčovské křídly, to bylo něco bližšího, milejšího než sklepní pach tlejícího rýsovacího papíru ve stavitelském archivu.

Zvoneček nad dveřmi přivolal někoho z nitra krámků. Odhrnul se závěs a kolem pultu prošla štíhlá menší žena v černém atlasovém overalu, přepásaném volně splývající stuhou ve vosí barvě. Nebyla naličená. Možná byla, ale její tvář měla přirozeně upravený půvab někoho, kdo je zvyklý pohybovat se v noblesním prostředí.

„Přejete si?“ zeptala se.

Žaneta si dala záležet. Zdvořile přednesla žádost o zaměstnání podle nabídky ve výloze. Žena se na rudočervený zjev žadatelky zadívala zkoumavými očima, skoro až podezřívavě. Pro ten zjev ji určitě odmítne, prohlásí, že místo je obsazené, nebo že se do krejčovského salonu nehodí.

Ale přišlo rozhodnutí. Žena se pohnula dopředu, s úsměvem podala Žanetě ruku a představila se. Byla to Magdalena Tichá, majitelka krejčovského salonu.

„Vy u nás chcete pracovat? Sedněte si. Řekněte mi něco o sobě.“

V koutku u stěny stojí trubkové křesílko. Žaneta si ho přitáhla, posadila se, tašku odložila stranou. Všimla si, že paní Magda sleduje, jak se svou háčkovanou vakovitou taškou naloží. Proto ji šetrně odložila dolů pod pult na volnou polici. Určitě by se paní nelíbilo, kdyby ji hodila na zem, jak to někdy Žanetka dělá. Paní Magda si sedla naproti za pult jako za stolek ve školní třídě.

„Vy jste krejčová, nebo vyučená švadlena?“

„Učila jsem se,“ zamumlala Žaneta.

Neodvážila se zmínit, že jen od matky švadleny.

„Privítala bych, kdybyste měla vyšší oděvní vzdělání,“ vysvětlila paní Magda. „Vysvědčení máte s sebou?“

„Ne, jen jsem šla kolem.“

Paní Magda pokyvovala hlavou. Stále se na Žanetu dívala zkoumavě, ale přívětivě.

„Potřebovala bych vědět, co vlastně umíte.“

Žaneta se narovnala. Jestli by jako ukázka stačilo sako, když ho celé šila sama. Knoflíkové dírky, co jí obšívala matka, nezmínila.

Paní Magda poznamenala:

„Všimla jsem si, že tady na rukávu vám to ujelo. Ale to se stává i v lepších salonech.“

Zasmála se. Na chvíli zmlkla, zadívala se na Žanetinu čapku, a najednou se zeptala:

„U vás doma někdo háčkuje?“

„Já háčkuju.“

Paní se podívala:

„Vy umíte takhle háčkovat? Dokázala byste to podle mého vzoru?“

Žaneta snaživě přikývla.

Šlo o to, že módní salon „Magda“ každý rok v prosinci pořádá v sousedním hotelu módní přehlídku pro stálé zákaznice. Předjarní modely budou v ramenních švech zdobeny krajkovými proužky, ale háčkované v teplých látkách vyniknou lépe.

„Chodila k nám paní, háčkovala mi kytičky jako brože a pásky na šaty, ale už je delší dobu nemocná, a nikoho jiného nemám.“

Paní Magda sáhla někam dozadu do police a před Žanetu rozložila obrázky různých oděvů.

„Ještě o tohle bych vás požádala, Žaneto. Ukažte mi, jak umíte vybrat k sobě různé kousky. Sestavila byste mi vycházkové oblečení pro dámu středního věku?“

Pro Žanetu to byla hračka. Už jako dívenka připravovala panenkám šatníky. V další zkoušce měla vybrat tři barevně sladěné látky podle svého vkusu. Ani tohle Žanetu nezaskočilo.

Paní se na ni usmívala stále víc.

„Dobře, zkusím to s vámi, Žaneto, zatím jen na zkušební dobu. Jste ráda? Přijďte v pondělí na půl devátou. Po deváté chodí zákaznice na zkoušky.“

Už žádná zmínka o vysvědčení z oděvní školy, a Žaneta tušila, že ho bude neustále zapomínat doma. Jak jinak, když ho neměla.

Paní Magda vyprovodila Žanetu ze dveří salonu a loučila se s ní slovy:

„V pondělí se uvidíme. Vzala jste si vizitku s číslem mobilu? Ozvěte se mi, kdybyste si to rozmyslela.“

„Nerozmyslím si to,“ slíbila Žaneta.

Dveře salonu se zavřely.

Nově jmenovaná salonní švadlena se po chodníku rozeběhla k náměstíčku na rohu tří ulic. Nejraději by každému zavolala, jaké štěstí ji potkalo. Hlavně Vitákovi a důvěrné kamarádce Helence Šmolkové. Dostala práci u módní návrhářky!

Na náměstíčku se Žaneta posadila na lavičku a v tašce vyhledala mobil. Ten ji také potěšil. Zpráva od Vitáka! Zřejmě už s kámošem vyřešili způsob „jak získat milion“ a právě jsou jí posílány pokyny.

Žaneta otevřela zprávy a četla:

KAMOS MYSLI S DIVADLEM JE TO BLBOST KASLI NA TO JEDEME NA MOTORKACH DO ITALY JE TAM JESTE TEPLA BUDU TAM DYL OZVU SE

Žaneta měla pocit, že něčemu nerozumí. Viták a údržbář z divadla léčku na bohatce vzdali a nechali ji na pospas ostudě? Copak svůj v sázce vyhraný milion neuvidí? Ale to, že chromovaná krasavice zabrala jejího ženicha pro sebe, to pochopila hned. Pláč byl na krajíčku. Žaneta zaklonila hlavu, aby jí slzy netekly po tváři. Kolem lavičky přecházeli zvědaví chodci a otáčeli se po ní. Potom uviděla vývěsní štít, drze a barevně trčící do ulice.

Loutkové divadlo.

Žaneta si otřela oči, ale opatrně, aby nerozmazala řasenku. *Tak já se hodím jako scénografka jenom do loutkového divadlo?* Dobře. Jak myslíš, údržbáři, co neumíš vymyslet žádnou lest! Loutkové divadlo. To je ono. Kulisy tam jistě mají, a tudíž potřebují scénografa. Tohle musí bohatý muž Hornáš uznat! Žaneta si v duchu promítla snídani v grandhotelu. Nenašla v rozhovoru s Hornášem zmínku, která by loutkové divadlo vyloučila.

Žaneta vstala, dlaní připlácla háčkovanou čapku na rudé vlasy, tašku na rameno a vykročila do ulice s vývěsním štítem. Podobně, jako se před hodinou pustila od pracovního úřadu k salonu módní návrhářky. Odhodlaně a směle.

Kašpárek ve vitríně divadélka ji vítal mávající ručičkou.

9. KAPITOLA

Dostat se z ulice do sálu loutkového divadla se Žanetě málem nepodařilo. Nejdřív musela projít domovním průchodem. Potom minout lítací dveře do bufetu a zatočit vpravo do chodby u veřejné knihovny. Kolem šaten zabloudila, ale správným směrem ji navedly značky kašpárka, které jí ukázaly cestu z knihovny přes dvůr přímo do domovního vchodu za zachovalou, ale zamčenou kašnou. Vedle vchodu do divadélka vítala dětské diváky dřevěná postava roztančené loutky v životní velikosti. Jedno placaté zčernalé chodidlo se utápělo v louži a jedno ucho používali holubi jako odletovou plochu. Domovní vchod s kulatými okénky původně patřil starému kinu, ostatně jako celé divadlo. Vestibul se snažil obrázky loutkových představení a nástěnkou plnou fotografií naladit prostředí do veselého pohádkového světa, ale nedařilo se. V každém koutě se nacházely nostalgické připomínky starých filmů. Z málo osvětleného vestibulu se Žaneta promotala těžkým závěsem do ještě temnějšího sálu, kde svítilo jen slabé světýlko na poslední řadu sedadel. Ale svítit muselo, pod kobercem číhaly nízké schody. Jeden velký reflektor mířil na jeviště s kulisou barevné chaloupky. Kolem chaloupky sebou cukala jakási pitvorná loutka na nitích a dřeváky dupala do jeviště.

„Co tu děláte?“ ozvalo se ve tmě vedle Žanety.

Napřímila se, snažila se vypadat důležitě, a požádala:

„Potřebuju mluvit s vedoucím.“

Tma vedle Žanety zavolala:

"Fílo! Vlezla sem náká holka a něco chce!"

Chvilku se nic nedělo. Potom do světla na jevišti vstoupil mladý muž. Přicloukl si oči, ale nestačilo to. Seskočil do sálu, zůstal stát pod forbínou a zavolal na vetřelkyni:

„Prosím vás, můžete přijít ke mně?“

Žaneta poslechla.

Zblízka pak zjistila, že vedoucí Fíla není přívětivý typ. Hubený dlouhán v tmavém triku od krku až k útlým bokům, odřené kalhoty pohodlného střihu, aby se mohl jedním skokem přenést zpátky nahoru z hlediště na jeviště. Když ve světle nad jevištěm uviděl Žanetu, její rudočervený zjev, počínající háčkovanou čapkou na rudých vlasech, pokračující sakem na pleteném svetru a až k podlaze plandající sukní, přejel po ní překvapeným pohledem a řekl:

"Co je? Sem nikdo nesmí. Vy jste dobrovolnice z magistrátu?"

„Žaneta,“ vyhrkla Žanetka a honem napřímila ruku. Je potřeba spřátelit se dřív, než se začne přemýšlet.

„Žaneto. Mysleli jsme, že jste to vzdala. Jo, a my si v souboru tykáme – nevadí, že ne? Takže Žaneto, uměla bys přibarvit les s muchomůrkama? Nějak nám bledne.“

„A botičky!“ vrískl někdo vzadu ve tmě scény. „Ať ušije botičky pro stonožku!“

„No jo,“ praštil se Fíla dlaní do čela, „potřebujeme about stonožku. Sežeň si míry, a taky nevím...“ Fíla se otočil do tmy scény. „Kolik má ta stonožka nožiček?“

„Šedesát,“ řekl hlas za kulisou chaloupky, něco odtud vyletělo, a na Žanetčině přihrbeném hrudníku přistála roztomilá miniaturní filcová botička.

„Zkoušet pohyb nožiček se musí před Mikulášem. Hodně to spěchá, Žaneto, tohle je jako vzor,“ řekl Fíla tónem, kterému se neodmlouvá. „Šedesát bot. Každá jiná. Na ozdobu nejlíp krajky a šňůrky. Nic lesklého a výrazného, ať se to na jevišti neblýská. Látky jsou ve skladu.“

„Ať za mnou přijde, já jí to vydám!“ vrískl hlas ze tmy.

Fíla pokračoval:

„Žaneto, zastav se tu zítra odpoledne po představení, zajdem do bufetu a proberem barvu na muchomůrky. Uděláme si plán, kdy budeš chodit, abys byla u zkoušek. To je zatím všechno – pracuješ někde?“

Ted' přišla Žanetčina chvíle. Odpověděla ledabyly, jako by to říkala každý den:

„Jsem švadlena v salonu u módní návrhářky.“

„To se hodí,“ potěšil se Fíla, „někoho na šití a návrhy rekvizit právě potřebujeme. Tak přijď zítra. Nezapomeň si vyzvednout látky na botičky. Je to za těmi schůdky, pak doleva. Pomalované dveře.“

Fíla se otočil a vyskočil zpátky na forbínu. Ohlédl se ještě po Žanetě a zdálo se, jako by nevěřicně jen tak pro sebe zavrtěl hlavou.

Žaneta svírala v dlani botičku, a kdyby to šlo, zpívala by nahlas vítěznou píseň. Bude pracovat pro divadlo! Malovat muchomůrky – to jsou přece kulisy. Je scénografka, to jí nikdo neupře! Ani mazaný bohatý Hornáš. Představa domečku za Prahou se znovu vynořila na programu Žanetinyh snů. Ale nějak bledě...

10. KAPITOLA

Od osudového listopadového pátku prožívala Žaneta každou chvíli jako na dětském kolotoči, kdy se neví, jaký koník, slon nebo autíčko se v otočce vynoří. Dokud Žanetu nepropustili ze zaměstnání, byl pro ni sklepní archiv příjemnou skrýší. Roky života jí ubíhaly v bezpečném pohodlí matčiny náruče, sem tam milostný románěk a snění o domečku za Prahou. Najednou ji události, spuštěné snídání v grandhotelu, hodily do víru povinností a skutečné práce. Třeba botičky pro stonožku. Když celá roztržitá přišla odpoledne domů ve strachu, jestli zvládne ušít šedesát kousků dřív než za rok, už v předsíni ji matka vítala slovy, cože to vleče za ranec.

„To je do práce na Mikuláše,“ zkusila se Žaneta vykroutit z přiznání, že dobrovolničí v divadle loutek. Sama nevěděla, proč neřekla pravdu.

Ale matka ji zaskočila. S nadšením vyhrabávala z rance barevné čtverce filců a kousky všelijakých látek. Rozhodla: *Zapojíme Kučerovou shora! Já budu stříhat, Kučerka sešívát a Žaneta zdobit. Mašličky a kraječky se zašijou rovnou do švů, to dá rozum. Kdyby se sem dal knoflíček, byla by to hezká taštička, vidíš, Žaneto?*

V sobotu Žanetka čekala na ulici před bufetem, až v loutkovém divadle skončí odpolední představení. V háčkované tašce nesla dvacet botiček, které matka s Kučerkou našily už dopoledne. Žaneta je ještě před obědem stačila ozdobit. Trochu se stmívalo, ve svítících oknech bufetu bylo vidět na fotografii z loutkových her, rozvěšené po stěně nad policemi s vínem.

Když z průchodu začali vycházet roz dovádění dětští diváci, Žanetka se pohnula a s tlukoucím srdcem šla za Fílou. Jak se včera domluvili. Čekal na ni ve vestibulu. Žaneta ukázala ušité botičky a Fíla byl překvapen její pílí. Nesmírně překvapen. Odnegli botičky do zkušebny, vrátili se zpátky na

dvůr a zamířili do bufetu. Byla skoro tma, slabé osvětlení, a Fíla vedl Žanetu za ruku až ke dveřím, aby se mu neztratila.

V bufetu mají loutkáři vyhrazený podélný stůl se spoustou židlí, v rohu místnosti hned vedle baru (aby nemuseli chodit daleko pro pití). Postupně ke stolu přicházeli a zdravili Žanetu jako starou známou. Jenom jedna z loutkohereček, mladá a vyzývavě hezká, stíhala novicku s rudými vlasy nelibými pohledy. Zřejmě se jí nezdálo, že byla přivedena ke stolu důvěrně. S principálem za ruku.

Žaneta si objednala čaj a povídali si s Fílou, jak to v divadle chodí.

„Podívej, Žaneto, zaskočíš k nám po každém představení, nebo kdykoli budeš mít čas,“ říkal Fíla, „rád bych, kdyby to mohlo být tak dvakrát nebo třikrát za týden.“

Loutkoherečka se snažila tvůrčí hovor narušit. Postavila se za jejich židle a předváděla jim nad hlavami nějaké repliky z pohádek.

„Děkuji ti princi, že jsi mě vysvobodil,“ pištěla.

Fílu to nerozhodilo, ani se po ní neohlédl.

„Zkus to vejš!“ vyzval ji někdo u stolu.

„Děkuji ti princi, že jsi mě vysvobodil,“ zapištěla znovu tak vysoko, až skleničky na baru zacinkaly.

Kdyby takhle mluvila běžně, posluchači by utekli. Ale když si Žaneta představila loutku, podupávající na jevišti a mávající ručkama, bylo to vlastně správně.

Konečně Fílu schválnost vyrušování rozhněvala. Otočil se k narušitelce, podíval se jí nahoru do tváře a něco jí řekl. Loutkoherečka trochu zčervenala. Beze slova se jako uražená odebrala na své místo a okázale se začala bavit s ostatními.

Byla to malá epizoda, ale Žaneta, vycvičená bojem o nápadníky s jinými dívkami, si ji uložila do paměti. Umínala si, že si na princeznu

s pištivým hláskem bude dávat pozor.

Když se divadelníci rozcházelí, Fíla doprovodil čerstvou dobrovolnici z bufetu na roh ulice a loučil se s ní, jako by mu na ní záleželo. Udělalo na něj dojem obutí pro stonožku, nebo sama Žaneta?

Ten večer Žanetka s novým elánem zdobila další ušité botičky, a ženich Víták poslal zprávu. Daří se mu dobře a vzpomíná. Ještě neví, kdy se vrátí.

Kdybys mi vrátil těch čtyřicet tisíc, vzdychla Žaneta a podívala se, jestli prázdná vkladní knížka bezpečně odpočívá v košíčku s háčkováním. Do snídaně s Hornášem zbývají necelé čtyři týdny. Žaneta se po dnešku jistě může považovat za osobu pečující o scénu divadla. Potom bude vkladní knížka k prasknutí plná. Zcela jistě...

11. KAPITOLA

Lehko pochopit, proč Žaneta neměla odvalu přiznat matce loutkové divadlo. A to důležitější, změnu zaměstnání. Změnu, kdy se z knihovnické archivářky díky zamumlání „učila jsem se“ stala krejčovou v módním salonu. Takový podvod by matka netrpěla. Zahrnula by dceru otázkami a strachem z nejisté budoucnosti. Každou změnu v jejím životě provázela lamentacemi. *Co bude? Co hrozného nás čeká?* V odsouvání nepříjemných hovorů s matkou je Žaneta mistryně. Naučila se lhát. Nebo jen nepřiznat pravdu?

Dlouhá léta vedla Žaneta nevýrazný, neužitečný život. Ten sám sebe teď roztrhal a proměnil v dobrodružství. Dny ubíhaly v napínavém čekání na předvánoční příjezd Bohumíra Hornáše, aby mu mohlo být triumfálně sděleno: „Jsem scénografka, mohu to dokázat, vyhrála jsem sázku a patří mi milion korun.“ Potom by Žaneta dala sbohem loutkovému divadlu a věnovala se jenom nové práci v módním salonu. A mohla by před ženicha a jeho rodinu položit návrh – jsem bohatá nevěsta, kdy se budeme brát?

Ale nic nebylo tak jednoduché.

Žaneta už pár dní pracovala v módním salonu „Magda“ a držela se, jak to šlo. Dostala místo se šicím strojem poblíž okna na dvůr (měla nutkání zaplnit ho sušenými květinami) a bílý plášť, aby se drahé látky držely v čistotě. Proto se v salonu nesmělo svačit, jen v koutě se krčila police s nápoji. Na oběd se chodilo do pekárny ve vedlejší ulici. Žaneta se musela naučit pořádně snídat, jinak by o celozrnném rohlíku do oběda nevydržela.

Naučit se musela hodně – první den v zaměstnání jí paní Magda hodila na střihačský stůl několik metrů svatebního saténu s povellem „oruličkovat v ruce, ale skrytými maličkými stehy, nesmí to být vidět, nesmí se to nikde lámat, okraj sukně musí lehce plynout vzduchem, nezapomeňte trochu

napínat látku,“ a Žaneta zalapala po dechu. Nesměle prohodila, že by lem zakroutila a ušila na stroji, ale dostalo se jí nechápavé odpovědi:

„Copak nevíte, jak se šije tahle látka? Jehla stroje by ji mohla potřhat.“

Žaneta si pak dávala pozor, co říká. A hlavně, jak co dělá.

Přímo u okna na lepším místě má pracoviště Vendulka. Starší, šedovlasá paní, s velikým jehelníkem připevněným na plášti, nijak přátelská vůči mladé kolegyni. Zatímco Žaneta dostává úkoly jako kličkování nebo rovné šití, Vendulka doprovází paní Magdu k zrcadlu na zkoušky zákaznic.

Poklid stavebního archivu se s novou profesí nedal srovnat. Kdykoli paní Magda předala Žanetě další práci, vždycky poznamenala: „Pospíchá to, Žany.“ Byl to podobně neustále opakováný slogan, jako když v archivu někdo zavolal: „Voda na kafe se vaří!“ Ale význam sloganů byl nesmírně jiný.

Každou hodinu se kolem Žanety „něco semlelo“. Kritický malér, složitost, zádrhel – třeba paní Magda příběhla od zkoušení a šeptem sdělila Vendulce „je to špatně střižené, krčí se to na boku“. Vendulka rovněž šeptem (když byla u zrcadla zákaznice, nesmělo se v dílně mluvit nahlas) odpověděla: „Říkala jsem jí, ať na zkoušky nosí stejné prádlo!“ A obě vyrazily za zákaznicí do zkušebny, Vendulka s nůžkami v ruce a se špendlíky v jehelníku.

Celý den musela být Žaneta ve střehu, dávat pozor, aby něco nepopletla, sledovat, co se kolem děje. Často vzpomínala na klid stavebního archivu, kde si dělala, co chtěla. Třeba se schovala za regály a povídala s Helenkou Šmolkovou. Jediný rozruch v archivu mohly způsobit na podlahu vysypané kancelářské svorky. Jak jiné je to v módním salonu „Magda“...

Majitelka salonu se na ni občas dívala podezřívavě, ale Žaneta díky háčkování měla rychlé prsty, vytrvalost a přesnost, a to byl možná důvod,

proč její zkušební smlouva stále platila. A žádná otázka k vysvědčení z oděvní školy nepřišla.

Práce na přípravě předvánoční módní přehlídky v sousedním hotelu se rozjely na plné obrátky bez ohledu na běžný provoz. A že to byl provoz rušný, protože mnoho zákazníků si na poslední chvíli zamlouvalo rozbalovat nadílku pod vánočním stromčkem v nových svátečních šatech. Na Žanetině stolku vedle šicího stroje se nemilosrdně hromadila další a další práce.

Žaneta každou chvíli doma věnovala háčkování aplikací na módní přehlídku, a dostávala zapláceno od kusu. Naštěstí šití botiček pro stonožku díky Kučerce a matce za pár dní skončilo, a Žanetě to získalo v divadle (a hlavně u Fíly) veliký obdiv.

„Ty jsi tolik šikovná, Žaneto,“ rozplýval se Fíla, když mu přinesla naditou tašku posledních botiček. Děkoval do omrzení a ještě dodal:

„Můžeme na dalším představení původní stonožku vyměnit za novou. Ta stará se rychle rozpadává.“

Žaneta si zvykla docházet do divadla po každém představení a s ostatními zajít do bufetu na čaj. Nějak se stávalo, že se vždycky mohla posadit vedle Fíly. Principál Fíla ji znenadání začal oslovovat „Žani“.

Ženich Viták se podezřele odmlčel. Možná se oženil s italskou dívkou. Možná chromovaná kráska ovládla jeho srdce natolik, že zapomněl na nevěstu v Praze. Ale můžeme věřit, že Žaneta neměla čas sledovat zprávy v mobilu tak usilovně, jako před nedávnem v archivu.

12. KAPITOLA

Do vítězného setkání s Bohumírem Hornášem v restauraci grandhotelu zbývá týden a několik dní. Žaneta nepochybovala, že Hornáš uzná její výhru. Vždyť pracuje jako údržbářka kulis. To přece patří do scénografie! Třebaže je to loutkové divadlo a neplacená práce. Nikdo jí tu scénografii nemůže upřít...

Jednou postála vzadu v setmělém hledišti, sledovala představení, kde účinkovala její stonožka, a žasla. Předtím ani v dětství neměla o loutkové divadlo zájem, ale teď ji okouzila barevnost a hravost loutek. Nová stonožka v roztomilých botičkách řádila na jevišti jako divá a děti se smály, dupaly a jásaly. Žaneta při šití botiček netušila, že pohyb některých nožek budou vodiči ovládat. A tak ji stonožka, kopající řadou zdobených botiček do zlého lesního skřítky, příjemně překvapila. Děti na sedadlech blízko ní se mohly pominout radostí.

Nebyly to jen botičky, které přiměly loutkoherce dívat se na Žanetu jako na šikovnou pomocnici. Obnovené barvy na perníkové chaloupce a muchomůrkách přinesly Žanetě uznání, i když je loutkoherečka s kvílivým hlasem pomlouvala, že teď vypadají kulisy jako kornoutky od zmrzliny.

Najednou přišel den, kdy se přestalo dařit. Žanetku požádal o pomoc Hantl, mladý zvukař, co sám se svými dlouhými pohyblivými rukama vypadal jako loutka. Pomoc spočívala v plnění příkazů: *„polož to sem, tohle přidrž, a až ti řeknu, hejbní támhle s tím“*.

Šla kolem loutkoherečka, co Žanetu neměla ráda, a za jejími zády prohodila:

„Podívejme, jak hluboko nám Žána klesla – z magistrátu mezi dráty.“

Žaneta netušila, o čem mluví. Hantl zachytil její nechápavý pohled, a když loutkoherečka zmizela někde vzadu, ochotně narážku vysvětlil.

„Upřímně, Žaneto, ty nejsi loutkářka. Tady to říkají všichni. My si myslíme, že jsi nás přišla tajně zkontrolovat, jak zacházíme s penězi.“

„S penězi?“

„Se vstupným a s tím, co dostáváme z knihovny. Tady se lidi pořád perou – někteří jsou zaměstnanci divadla, někteří mají část úvazku, nebo jsou dobrovolníci a závidí si navzájem. Děsný drby.“

Žanetu to překvapilo. Měla pocit, že všichni od divadla jsou jedna rodina. Alespoň u stolu v bufetu.

„Na tu, co vodí a mluví princezny, si dávej pozor,“ dobromyslně pokračoval Hantl. Jeho hbité ruce jezdily po aparatuře jako fretky. „Je hodně přelétavá. Pokoušela se oslnit Fílu, ale on tyhle věci s holkama bere vážně. Fíla chodí do kostela. Když si s některou něco začne, myslí na svatbu. To se lehkovážným divám od loutek nezamlouvá. Vařit, prát a rodit děti.“

Žaneta mlčela a jen podávala, o co si zvukař řekl. Štípačky a tak.

Totíž – stačilo párkrát posedět v bufetu, a Žaneta víc než na ženicha Vitáka myslela na principála Fílu. Dokonce se jí zdál živý sen – Fíla stál u okna v jejich domečku u Prahy a ona mu nalévala do velkého bucláku čaj k snídani. Žaneta si ze snu pamatovala pohled z okna na rozkvetlé záhony, i to, že se k ní Fíla otočil a usmál se. Ten úsměv si Žaneta často přivolávala při jednotvárném šití v salonu. Ale pak se vždycky pokárala, protože jediným ženichem je tu Viták. Ačkoli o Vitákovi se jí nikdy nezdálo. Kde je ženich, když ho Žaneta potřebuje?

Ten den, kdy se jí otevřely oči, že v loutkovém divadle není všechno ideální, končil ještě horším způsobem. Žaneta přišla domů, a v kuchyni čekala matka. V natažené ruce třímala vkladní knížku.

„Co to má znamenat, Žaneto? Je prázdná!“

Žaneta zkameněla, nemohla se pohnout. Ani něco říct.

„Potřebovala jsem červenou bavlnku,“ pokračovala matka, „všechny bavlnky jsme vypotřebovaly na ty maličké botky, myslela jsem, že ve tvém košíku nějakou ještě najdu. A našla jsem tohle!“

Žaneta mlčela.

„Kde jsou ty peníze? Kam jsi je dala?“

Žaneta se osmělila.

„Půjčil si je Tomáš. Na motorku. Ale on je vrátí.“

„Jo, ten zrovna bude někomu vracet peníze,“ zlobila se matka. „Víš, co teď udělám? Zajdu si za ní. Za jeho mámou. Už mám dost toho tahání s tebou jako s nějakou štetkou! Ty peníze vrátí. Jsou na nábytek, až se vezmete. Já už to s ní vyjednám.“

Žanetu polilo horko. Představila si dveře do bytu budoucí tchyně s vizitkou „Vitákovi“, jak se po zazvonění otevírají, aby přivítaly její rozzuřenou matku. Co udělá Viták, až přijede z „Italy“?

„Mami, prosím tě, nechod’ tam. O ty úspory řeknu Tomášovi sama. Nebude to hned, ale dostanu je zpátky. Slibuju.“

„Nebud’ důvěřivá,“ napomenula ji matka. „Já to zařídím, neboj se. Jestli tě má Tomáš opravdu rád, že tě dovede na radnici (už konečně!), tak se kvůli vkladní knížce přece nerozejdete.“

Matka rázně prošla do předsíně, vzala z věšáku kabát, zvolala: „Ták, jdu na to!“ a zmizela i s prázdnou vkladní knížkou na chodbě. Vzápětí dole v přízemí bouchly domovní dveře.

Žaneta měla pocit, že omdlí. Ale nastalé ticho v bytě ji uklidnilo a vlastně si oddechla, že tajemství vybrané vkladní knížky je prozrazeno. Že se napořád nemusí bát matčina hněvu. Přemohl ji pocit, že nutně musí z bytu pryč, s někým mluvit, nějak se v jiném příjemnějším prostředí uklidnit.

Mobil tradičně oznámil, že ženich je v nedohlednu. Zpráva žádná. Žaneta zavolala Helence Šmolkové a dala si s ní za hodinu schůzku v kavárničce poblíž stavebního archivu, kam rády chodívaly po práci.

Potom vyšla do temné ulice. Za ní se domovní dveře zavřely potichu.

13. KAPITOLA

Ve známém bistro si obě kamarádky odnesly koupené dorty a nápoje ke stolku v koutě, podobně jako v archivu byly zvyklé tajně zalézat za poslední regály. Do toho kouta světla od stropu nedosáhla, našly tam útulné přití, a širokým oknem mohly sledovat provoz na večerní staroměstské ulici.

Při setkání neměly ani myšlenku na zadumaný pražský večer. Žaneta vyložila Helence všechno, co prožívala, všechno, co se v těchto dnech přihodilo, a Helenka ji poslouchala s očima dokořán. Jen občas, když se Žaneta potřebovala ve výlevu citů a zažitých příhod nadechnout, prohodila něco jako *No, neříkej* nebo *Opravdu?*

Žanetě se postupně ulevilo, ale strach, jak matka dopadne u Vitáků, ji neopouštěl. Jediné, co Helence zatajila, byly podivné nálady, které ji ovládly vždycky, když si vzpomněla na principála Fílu. Třeba – kdy to vlastně bylo, když najednou prohodil:

„Žani? Můžu se na něco zeptat? To musíš mít vlasy tak červené? Barvíš si je sama? Jakou máš vlastně barvu vlasů? Podle očí bych hádal tmavší hnědou.“

Fíla si všímá, jakou barvu mají její oči! Žaneta byla schopna štěstím protančit zbytek práce v zákulisí, dokud se po zkoušce nepůjde do bufetu. Ale hned se zarazila a sama se pokárala. Má si hledět Vitáka, má vzpomínat na ženicha, co jí utekl s chromovanou burácející kráskou za teplem do Itálie, a ne se tetelit blahem, jak se na ni jiný muž dívá. Ostatně Hantl prozradil, že je Fíla katolík, a když víme, že mládenců prošlo Žanetinou poddajnou náručí povícero, měla by na něj zapomenout. Ale jak to udělat? Vždyť Žanetě se o Fílovi zdálo už dvakrát. Ten druhý sen byl ještě hezčí než ten první. Žaneta v něm byla loutkou, možná princeznou, možná lesní vílou, a když ji Fíla vzal do ruky, aby ji vyvedl na jeviště, ožila pod jeho

dotehem. Proměnila se v Žanetu a probudila se ve chvíli, kdy jí v hlavě odezníval Filův naléhavý hlas: *To dračí ucho zase nedrží!*

Žaneta by s Helenkou Šmolkovou nejraději seděla v bezpečí temného koutku nad šálkem čaje navěky, nebo alespoň tak dlouho, aby nemusela k matce na Těšnov. Ale Helenka pospíchala domů, tak se rozešly. Na rozloučenou se Helenka ještě zeptala:

„Ale ten milion dostaneš? Nebo ne?“

Žaneta přikývla, že ano. Domnívá se, že sázku vyhrála. Ale zároveň se bojí, co by se stalo, kdyby vyšlo najevo její podvodné vetření do loutkového divadla. A taky do salonu „Magda“, kde nastoupila jako krejčová, a ani vyučená není...

Helenka šla na tramvaj a Žaneta se pomalu procházela po nábřeží. Možná nebylo prozíravé, odhalit starosti zrovna Helence. Dá se věřit, že je nikomu neprozradí? Vzpomeňme, jak Žanetu vystrnadila ze zaměstnání v archivu místo sebe, když záměrně prozradila její tajemství o sázce s milionářem...

Žaneta chodila po těšnovském nábřeží, dívala se na ztemnělou řeku a nad ní světly zářící Letnou. Pak ji rozklepal chlad, možná už začalo mrznout. Musela se vrátit domů.

V předsíni byla tma. Ale matka čekala doma, v kuchyni se svítilo. Žaneta se snažila, aby její pobyt v předsíni byl co nejdelší.

Matka stála za kuchyňským stolem. Před ní na voskovaném ubruse spočívaly čtyři balíčky bankovek, úhledně přepásané bankovní páskou.

„Tak jen pojd', Žaneto, a podívej, co jsem ti přinesla!“

„Co je to?“ bázlivě se zeptala Žaneta.

„Co by to bylo – čtyřicet tisíc. Tak jsem jí to vytmavila, kroutila se jako hadr na smetáku, ale naštěstí v ulici mají banku na rohu. Musela jít se mnou a peníze z knížky mi vrátit. V bance bylo před zavřením, ale ještě nás

v pokladně vzali. Ať si ten floutek Tomáš kupuje motorky za svoje, a ne za tvoje peníze! To víš, pořád mi Vitáková tvrdila, že prý jste šetřili společně, a že Tomášek má taky podíl. Tak jsem jí to vysvětlila.“

„Co jsi jí vysvětlila?“

Tohle už od Žanety zaznělo plačtivě.

„Co jiného? Než že Tomášek by už mohl jít do práce. Bude mu za chvíli třicet, a ještě o nic nezavadil. Já vím, nejdřív ho nevzali do školy, tak se čekalo rok. Pak možná do učení. Pak byl nemocný a nemohl na zkoušky, potom čekal, až v září začne další ročník, a tak pořád dokola. Do práce prý půjde, až se najde něco za větší prachy. A žít se nechá z domova.“

„Ale co mi Tomáš poví, až se vrátí z Itálie?“

Matka spráskla ruce.

„Co by ti povídal, holka? Vždyť on v žádné Itálii nebyl, leží doma se zlomenou nohou. Vyjel si s motorkáři jen do Rakouska, na námrazku dostal smyk, a honem ho kamarádi lifrovali do Čech. Vždyť ani pojištění neměl.“

Žanetě se zdálo, že jí hučí v hlavě a něco hrozného se kolem ní děje.

„Zítra musím za ním,“ rozhodla. „Chodíme spolu a všichni vědí, že se chceme brát. Nevím, proč mi o té zlomené noze nedal zprávu!“

„Proč, pročpak?“ smála se matka. „Abys nechodila k nim domů! Copak o tebe ta rodina stojí? Jo, tohle ti chci říct – jedna holka o něj pečovala. Válela se mu po polštářích, jako by jí patřily.“

„Cizí holka?“

„Taková blondýnka uchechtaná.“

Žanetě se rozsvítilo a pospíšila si s odpovědí:

„To je jenom kamarádka. Jedna známá.“

„Žaneto, holka moje,“ řekla matka klidněji a spokojeně zatukala na stůl. „Hlavně že nám vrátili naše úspory. Ráno je uložím na knížku.“

„Ale mami ...“

Matka ještě předtím, než se obrátila ke sporáku, ukázala na dceru prstem:

„Viš co, Žaneto? Když si myslíš, že je Tomáš tvoje životní štěstí, tak mu zavolej. Hned teď. Ještě není tak pozdě na hovor od nevěsty.“

„Ale on mi jen posílá zprávy na mobil.“

„Zavolej mu!“

Žaneta vzdorně vytáhla mobil. Ale když zadala ženichovo číslo, hovor byl odmítnut.

14. KAPITOLA

Viták se ozval následující ráno, když matka se zadostiučiněním odešla do banky vrátit peníze na dceřinu knížku. Poslal zprávu CEKEJ LASKO OZVU SE BRZY. Ani zmínka o včerejší matčině návštěvě u Vitáků, nebo o tom, že do ITALY nedošel. Jindy by se Žaneta ze zprávy radovala, teď nevěděla, co má dělat. Poslat slova TESIM SE MOC se jí nechtělo.

Kdyby se tak vrátil její maličký svět! Zase putovat v brzkou ranní hodinu z domova na náměstí Republiky v doprovodu celozrnného rohlíku, za náměstím minout nároží mezinárodních hotelů a bezpečně nahlížet oknem restaurace do rozzářeného *velkého světa*. Potom se schovat do sklepního archivu, a *velký svět* má smůlu, už na ni nedosáhne. Jak by mohl – přes okno vyložené suchými květinami? Vlastní zbrklostí se při uzavírání sázky s hotelovým hostem ocitla v zajetí *velkého světa*, a ten po ní chtěl, aby bojovala o každé jeho místočko. A že to byl těžký boj! Třeba pištivá princezna z loutkového divadla nemohla Žanetu vystát a trousila kolem ní jedovaté poznámky. Žádná uschlá květina v okně Žanetku už nechránila.

Velký svět rovněž donutil Žanetu usilovat o udržení práce snů v módním salonu. Tam vládlo pravidlo, že šití musí být dokonalé. Paní Magda řekla „dobře“, což znamenalo pochvalu, nebo práci vrátila s poznámkou, že tohle nebo tamto se musí předělat. Jen jednou se Žaneta dočkala pochvaly. To starší krejčová Vendulka byla v dobrém rozmaru a poznamenala:

„Žany, ty sámečky na živůtku se vám povedly! Opravdu jeden jako druhý.“

Žaneta se zatetelila radostí. Skromně dodala:

„Poslední sámeček ale táhne dolů...“

„Nevadí,“ ujistila ji Vendulka. „Sámeček je blízko podpaží, tak se kroutí. Znáte pořekadlo: *Co pokazí jehlička, napraví žehlička*? Až se šaty

budou žehlit, sámeček se připojí k ostatním.“

Žaneta se zasmála.

Vendulka zrovna kreslila na stříhacím stole, měla povídavou náladu, byly v dílně samy, tak mluvila dál.

„Víte, proč paní Magda vyhodila vaši předchůdkyni?“

Tohle Žaneta nevěděla.

„Jedna zákaznice si přivezla z Francie drahou látku na podzimní plášť, a šily jsme to my dvě. Vaše předchůdkyně nedávala pozor a příliš doširoka prostříhla první knoflíkovou díрку. Bylo to strašně vidět. Celý plášť byl zkažený. Našily jsme šálový límec, aby se první knoflík trochu zakryl. Hrozný malér.“

„Jen kvůli knoflíkové dírcce musela odejít?“ znejistěla Žaneta.

Vendulka pokrčila rameny.

„Když se nemůžete spolehnout, že šití bude precizní, na co se potom spoléhat? U drahých látek nestačí jenom snaha dobře šít.“

Na tuhle příhodu Žaneta vzpomínala, když v ranní tmě pospíchala do salonu. Ulicí poletoval sníh. Žaneta chodila do salonu průjezdem a zadním vchodem ze dvora. Vždycky nejdřív zamířila do obchodu, aby se ukázala paní Magdě.

V obchodě u pultu se paní Magda radila s najatou organizátorkou Štěpánkou o dramaturgii módní přehlídky – termín se blížil. Žaneta pozdravila a prošla dozadu do dílny.

Štěpánka zrovna vysvětlovala paní Magdě, že čtyři modelky na plynulý průběh přehlídky nestačí. Šaty a kabáty jsou zimní nebo předjarní, převlékání potřebuje pár vteřin navíc. Do hotelového sálu se prochází dlouhou chodbou, to jsou další vteřiny. Přehlídka nesnese prodlevy. Přítomní nemohou hledět na závěs a čekat, kdy se z něj vynoří další model.

„Potřebujeme pátou modelku,“ uzavřela problém Štěpánka. „Pak bude pohyb modelek do sálu a pro další převlek časově vycházet.“

Když viděla, jak se paní Magda tváří, dodala:

„Co ta slečna, jak se běžela schovat do dílny? Ta by mohla být pátou modelkou.“

„Žaneta?“ podivila se paní Magda. „To mě nenapadlo.“

„Proč ne? Ušetříme za agenturu. Vysoká je přijatelně, míry vyhovují, zapíšu ji na předvádění kabátů.“

Paní Magda váhala.

„Vždyť ani neumí chodit. Tolik se hrbí.“

„Však se to naučí. Dostane instruktáž, párkrát ji nechám projít po střížně s hlavou zpříma. Změníme vlasy, přibereme vizážistu, dodáme sebevědomí. Bude hvězdou předvádění! Za pár korun...“

Tohle byla dobrá připomínka, a paní Magda se už nebránila.

Ale stalo se něco jiného.

Vendulka přinesla z průjezdu poštu.

„Tady je obálka bez adresy. Někdo ji přinesl osobně a hodil do schránky.“

Paní Magda dopis bez adresy otevřela, zalepený byl nepořádně, a uvnitř se nacházel list papíru. Bylo na něm počítačovou tiskárnou velkými tučnými písmeny vytištěno:

NEVĚŘTE ŽANETĚ ROUSKOVÉ!!! JE TO PODVODNICE!!!

„Tolik vykřičníků?“ podivila se Vendulka.

Paní Magda si beze slova sedla do křesílka u pultu a chvíli na anonymní vzkaz hleděla. Nešlo poznat, co si myslí. Později Žanetě o anonymním dopisu nic neřekla. Ani Vendulka se nezmínila. Ale ta je zvyklá mlčet a neplést se do záležitostí firmy.

Přes den se šilo, zkoušelo, dostavily se dvě zákaznice. Na ulici sněžilo, sníh pokryl dvůr a výloha na ulici se prosvětčila. Žaneta pilně pracovala. Od svého šicího stolku viděla do salonku na bílé svatební šaty. Připravené pro další zákaznici splývaly od stropu až na podlahu, objemné, nadýchané, s rozevlátou vlečkou. Okno do dvora k nim pouštělo sněhové třpytky, a na živůtku a dlouhých rukávech se blýskaly skleněné korálky. Všechny je našívala Žaneta a myslela si přitom: *Až v takových šatech půjdu s Tomášem na radnici...* Ale v takových jistě ne. Žanetka musí šetřit na domeček za Prahou. Bude stačit jednoduchý světlý kostýmek. Tedy, až se Víták konečně rozhodne pojmout ji za manželku.

Vendulka kolem svatebních šatů několikrát prošla, jednou s látkami, jindy s krejčovským příložníkem, a pokaždé se po nich nespokojeně ohlédla. Nakonec řekla paní Magdě:

„Nelíbí se mi přišití živůtku k sukni. Vzadu příliš padá dolů. Aby se nevěstě na svatbě nevlínily na zádech varhánky. Tohle nezakryje ani závoj.“

Vydaly se společně šaty prozkoumat. Paní Magda byla nerozhodná.

„Šaty se špendlily přímo na těle zákaznice. Není možné, aby se při tak přesném špendlení sukni posunula níž.“

Vendulka připomněla, že budoucí nevěsta si do salonu přinesla čivavu. Pořádně při zkoušce nepostála, nakláněla se dopředu, aby si mohla se psem hrát.

„Do salonu by psi neměli chodit,“ zakončila Vendulka připomínku.

Paní Magda si povzdechla:

„Jenže zákaznici, která dá za šaty desítky tisíc, vrtochy musíme dovolit. Kdyby mohla přijít ještě na jednu zkoušku! Ale nechci dávat najevo, že máme se šitím problém.“

Vendulka v prstech probírala látku živůtku a přitom beze slova důvěrně, ale významně, hodila pohledem k Žanetě. Paní Magda pochopila. Zavolala

Žanetu, aby přišla do salonku.

„Vyzkoušíme svatební šaty na vás. Postavu a velikost máte podobnou. Jde nám s Vendulkou jen o to, abychom viděly, jak si na nevěstě budou počínat záda živůtku. Jestli jsou přišitá příliš volně, tak se to na vás, Žany, musí projevit.“

Navlékly Žanetě pomalu a opatrně nadýchanou bílou nádheru, Vendulka kolem ní chodila a upravovala záhyby na široké sukni.

„Tenhle střih šatů vám sluší,“ poznamenala paní Magda. „Víte, co uděláme, Žany? Pokud vím, máte vážnou známost. Na svatbu vám ušijeme stejné šaty, ovšem z levnější látky. Až v nich zazáříte vedle ženicha, tak je prodáme.“

Žaneta stála před zrcadlem, po svém způsobu se staženými ramínky a s hlavou, co se potřebuje někam schovat, ale žasla sama nad sebou. V těch šatech se najednou vznesla jinam, někam, kam si ještě netroufala. Není to jenom *velký svět*, do kterého se dostala po snídani v grandhotelu. Je to velice velký svět skutečné dospělosti. Ale raději tam ještě nechodit...

„Narovnejte se, Žany,“ pobídla ji paní Magda. „Stůjte hezky zpříma. Potřebujeme vidět záda.“

„Je to tam!“ zvolala Vendulka. V jejím hlase se chvělo zadostiučinění: *Vždyť jsem to říkala, že psi do salonu nepatří!* Látka se na Žanetě vzadu znatelně krčila. Bodejt' ne, když se nevěsta při špendlení vrtěla.

„Teď chvíli vydržte, Žany,“ nařídila paní Magda, „budeme párat a znovu špendlit sukni k živůtku. Nastehujeme sukni přímo na vás, a pak si zkusíte sednout a trochu se pohybovat. Aby živůtek vzadu naopak netáhl sukni nahoru.“

Jak majitelka salonu rozhodla, tak to udělaly.

Vendulka potom rychle na stroji přišívala sukni k živůtku a Žaneta přidržovala vlečku, aby se při šití netáhla po zemi. Pak všechny zkoušky

dopadly na výbornou, a šaty byly bezvadné. Pověsily je zpátky ke stropu. Nevěsta si pro ně může přijít.

Pracovní den skončil, setmělo se. Žaneta oblékla zimní kabátek s kapucí a sbírala věci do háčkované tašky. Paní Magda na ni z krámu zavolala:

„Jdete do divadélka?“

Žaneta přisvědčila.

„Můžete na chvíli za mnou k pultu?“

V jejím hlase bylo něco divného, a Žaneta zbystřila.

Paní Magda na pult položila anonymní dopis z počítačové tiskárny:

„Myslíte, Žany, že tohle je nějaká pomluva, provokace... nebo mi k tomu máte co říct?“

Žaneta tiše a ohromeně zírala na zlostná slova a nenapadlo ji nic, co by jí pomohlo utéct z nepříjemného rozhovoru.

NEVĚŘTE ŽANETĚ ROUSKOVÉ!!! JE TO PODVODNICE!!!

Tisk písmen byl slabý, toner zcela jistě už docházel, ale bohužel stále tiskl čitelně.

„Možná nějaká žárlivá bývalá přítelkyně vašeho chlapce?“ snažila se pomoci paní Magda.

Žaneta se chytila stébélka a horlivě přikývla.

„Asi ano. Jednu takovou znám... Ale nevím proč...“

Vzadu v dílně Vendulka zhasínala. Po svatebních šatech visících od stropu se rozeběhla sněhem rozptýlená světýlka ze dvora. Šaty teď vystupovaly ze tmy tak pohádkově...

Paní Magda anonymní udání složila a uklidila do svého psacího stolu. Začala zamykat skřínky a sklízet módní časopisy. Tím dala najevo, že nepříjemný hovor končí. Ale na rozloučenou prohodila:

„Mimochodem, Žany, ještě jste mi nepřinesla potvrzení ohledně krejčovského vzdělání. Vysvědčení z oděvní školy, nebo výuční list. Musím

kopii založit do vaší složky ke smlouvě. Pro pořádek, kdyby mi sem přišla kontrola.“

Žaneta už dávno nestála zpříma. Ramena se jí ve starém přešitém kabátku krčila jako vždycky. Ale odhodlaně řekla:

„Zítra přinesu.“

„Tak zítra,“ usmála se paní Magda.

Ale i v tom úsměvu bylo něco znepokojivého.

15. KAPITOLA

V setmělé ulici září vánočně vyzdobené výlohy na čerstvě napadaný sních. Chodník před sousedním hotelem už stačili shrabat a natáhnout zelený kobereček, aby hostům od taxíků neklouzalo. Před průchodem na dvůr se ještě neuklízelo. Chodci, zachumlaní do teplých kabátů, se obtížně brodí rozšlapanou břečkou. Žaneta se brodí s nimi. Od parčíku na nároží je vidět ke Staroměstskému náměstí. Tam svítí vánoční trhy, červené stříšky stánků lemované zeleným chvojem zdobí světýlka v podobě hvězdiček. Stále trochu sněží a poletující vločky se ve světlech ulice třpytí jako korálky na svatebních šatech.

Nedočkavost na zprávu od ženicha Žanetě nedovolila počkat na teplo loutkářské dílny. Ještě na ulici stáhla rukavice a podívala se do mobilu. Teď, jako nikdy předtím, toužila po Tomášově obvyklém ležérním uklidňování *Žádný strach, vždycky to nějak dopadne*. Ale mobil i s Vitákem mlčí.

V divadle se dnes nehraje, probíhají jen zkoušky na sobotní mikulášské představení. Sál je zhasnutý, zato na jevišti dupou loutky a nějaké hlasy se tam nedivadelně hádají. Žaneta proklouzla do rekvizitářské dílny, má tam v pracovním stole svůj šuplík a na stěně poličku. Na šuplíku našla přilepený útržek z bločku s výzvou:

DRAKOVI UŽ ZASE SPADLO UCHO!

Žanetka si povzdechla. S drakem bez ucha se děti nebudou obávat o život princezny. I když – není třeba litovat, kdyby takový drak dostal zálusk na princeznu Kvílenku. Žanetka si zrovna živě představovala, jak vysokým hláskem by její sokyně Kvílenka v dračích pařátech pištěla, když ji zaskočil příchod principála Fíly. Dveře u dílny bývají otevřené do chodby,

aby se rekvizitář nemusel zdržovat. Fíla neslyšně vstoupil a promluvil Žanetě za zády.

„S drakem si nevím rady. Hlavu mu vyměnit nemůžeme.“

Žaneta ho nečekala. Fíla měl být na zkoušce. Obvykle vodil hlavní loutku a mluvil mužskou postavu. Někdy Žaneta postála v koutku sálu a poslouchala Fílův hlas. Připadalo jí, že se nikde nedá najít vhodnější hlas pro prince nebo vznešenou pohádkovou bytost.

„Polekal jsem tě, Žani?“ zeptal se principál. Držel něco za zády a potutelně se usmíval. „Chci ti něco ukázat.“

Na stůl postavil novou marionetu. Loutka jakoby kopírovala vzhled Žanety, když se poprvé ocitla v sále divadla. Šatičky různých odstínů červené, rudé a mírně oranžové barvy. Žanetino sáčko bylo „jako živé“, i trochu pleteniny se loutce vinulo kolem krčku. Obličej loutky, rámovaný vlněnými rudými vlásky, se trochu pitvořil, ale na hezkém vzhledu panenky to neubralo.

„Líbí se ti?“ pokračoval Fíla a usmíval se. „Potkal tě tu tehdy náš loutkař a hned si usmyslel, že si tě musí udělat. Pak tu loutku ukázal Tondovi, a ten začal psát hru. Četl jsem pár scén, a jsou dobré. Pro nás se ta hra hodí. Zkoušet začneme kolem Hromnic a uvedeme ji na jaře. Zatím má název „Žaneta jde do světa“.

Kolem dílny zrovna procházela princezna Kvílenka s loutkou v náručí. Zaslechla Fílu, a kašpárkovským hláskem zacinkala dovnitř:

„Žaneta je popleta! Žaneta je dorota!“

Fíla se po ní otočil, ale sokyně rychle zmizela k šatně.

„Tak co, Žani? Líbí se ti?“ znovu se zeptal Fíla.

Než mohla Žaneta cokoli říct, najednou přidal, ale už ne tak příjemně:

„Mně se zase nelíbí tohle. Podívej, bylo to v poště z knihovny.“

Žaneta před sebou uviděla list papíru z počítačové tiskárny, a zatočila se jí hlava. Vybledlá písmena slábnoucího toneru bez milosti oznamovala loutkovému divadlu:

NEVĚŘTE ŽANETĚ ROUSKOVÉ!!! JE TO PODVODNICE!!!

Fíla vložil papír Žanetě do strnulé ruky.

„Můžeš mi to nějak vysvětlit?“

Žaneta se zadívala na podlahu.

„Vždyť já jsem si tehdy zjistil na magistrátu, že tě k nám nikdo neposlal. Čekal jsem, až mi sama vysvětlíš, o co ti jde. Jestli je v tom nějaký zádrhel, důvěřuj mi. Všechno se dá urovnat. Tady lidi v divadle si myslí, tě k nám nastrčili. Chci ti říct jedno – záleží mi na divadle a samozřejmě na všech, kteří se tu o něco dobrého snaží. Jenom jsem nepřišel na to, o co se snažíš ty, když o loutkaření nevíš vůbec nic. Vysvětlí mi popravdě, Žani, co se děje, bude mezi námi klid a mír. Ten nepodepsaný hadr hodíme do koše. Co ty na to?“

Žaneta stále očima zkoumala podlahu. Neměla odvahy je zvednout a podívat se Fílovi do očí. Ostatně babička říkala, že ti, co chodí do kostela, mívají andělsky jasné oči, a nedá se jim lhát. Žaneta nakonec popadla háčkovanou tašku, ze šuplíku do ní naházela pár svých drobností, a bez rozloučení byla pryč. Principál se ji nepokusil zadržet. Někdo vrazil do dílny s krabicí rekvizit a žaloval:

„Ta nová rudovláska do mě strčila na chodbě, div jsem s tímhle neupad. Co se stalo? Kam letí jak splašená?“

„Sám nevím,“ odpověděl Fíla a kroutil nad tím hlavou.

16. KAPITOLA

V noci se nad Vltavou strhla prudká vánice. Sněhové vločky si to zamířily na Těšnov a padaly do okna jednoho ztemnělého pokojíčku ve druhém patře starého činžáku. Snad chtěly předstírat, že jsou slzičky v očích nešťastné Žanety. Ta se choulila na válendě a prožívala tesklivou noc. Tentokrát neplakala pro nápadníky, kteří ji dříve opustili, nebo jako minule pro ženicha Vitáka, nevěrného s chromovanou kráskou. Bylo to horší.

Od snídaně v grandhotelu proběhla řada listopadových dnů. Byly přetížené dobrodružstvím, napětím a úsilím. Jistota úkrytu v málo náročném zaměstnání zmizela. Žaneta zatoužila obrátit čas k době, kdy popíjela čaj pod oknem se suchými květinami, klábosila s Helenkou Šmolkovou, dávala si rande s Vitákem pod mostem magistrály a těšila se na domeček za Prahou. Ale ani vzpomínky ji nechtěly poslouchat – sklep archivu najednou zavanul nudou a špínou, a když se Žaneta snažila zavzpomínat na Vitákovu lásku, připltl se jí do hlavy pohled zářivých očí principála Fíly. A jeho hlas, který tak ráda poslouchala... Třeba když přednášel nad loutkami při představení s bezuchým drakem: „Jste vysvobozena, krásná princezno, vrátím vás královskému otci!“ Příjemnou představu hlasu prince Fíly překazilo následné vroucí děkování vysvobozené princezny, protože to byl slad'oučký hlásek sokyně Kvílenky.

Život udělal kotrmelec přes zákeřná udání, doručená do salonu a do divadla. Naděje na barvitý napínavý život se hroutila. Najednou Žaneta pochopila, že nade všechno miluje šití, háčkování, krásné látky, draka bez ucha a principála Fílu. Ale nezbývá, než nastoupit cestu na pracovní úřad a hledat nové zaměstnání. V administrativě nebo knihovnictví, protože

krejčovské vysvědčení chybí. Mezi loutky v divadélku už nemůže pro ostudu s anonymem ani vstoupit...

Bohatý muž Hornáš už brzy přijede do Prahy. V úterý ráno posnídá v grandhotelu s očekáváním, že Žaneta podá důkaz o práci scénografky. Milion, o který Žaneta tolik usilovala, aby měla peníze na domeček za Prahou, odlétal k Vltavě na sněhových vločkách...

Brzy ráno Žaneta proklouzla z domova. Před matkou předstírala, že jde do práce, ale nešla ani do salonu, ani do divadla. Od Těšnova jela metrem na poslední stanici, potom ještě za tmy městským autobusem do polí, a vystoupila na první zastávce. Čerstvě uhrabaným chodníkem prošla k administrativní budově, postavené ve tvaru spojených krabic na boty. Barva šedého betonu se strašidelně tloukla s romantickým východem slunce. V mnoha patrech se svítilo. Do téhle budovy se přestěhoval stavební archiv ze sklepa na Starém městě. Tady by si Žaneta nemohla užívat ranních procházek podle mezinárodních hotelů s vlajícími vlajkami. Leda se volně promenovat kolem parkoviště a těšit se pohledem na řepkové lány.

Budova překvapila proskleným vchodem, kde návštěvníky vítají vysoké otáčivé dveře s gumovými předložkami, ale uvnitř se vstupuje do haly maličké jako šatna u tělocvičny. Žaneta se zastavila za otáčivými dveřmi u temné skleněné kukaně. Sedí tu vrátný, nevrlý, s nepříjemným zkoumavým pohledem. Nevrlý možná proto, že v kukani mu dělá společnost jen ohnutá lampička. A nemá si kam položit hrnek na kafe.

Vrátný vybafl na návštěvnici:

„Co tu chcete?“

„Ráda bych navštívila někoho v archivu. Stavebnictví.“

„Sama tam nemůžete. Musí ta osoba sejít dolů. Koho mám přivolat?“

Sáhl za lampičku po telefonu.

Žanetu to zmátlo. Domnívala se, že ji uvedou do nových prostor archivu, bývalý kolektiv ji radostně přivítá, a ona jen ledabyle vysvětlí, že teď dělá „do módy, a taky trochu do kultury“. Rychlovarná konvice bude cákat vodu, a kancelářský nábytek zavoní novotou.

„Helenku Šmolkovou. Kdybyste zavolal. Prosím.“

Vrátný zavzdychal. Musel se v těsné kukani pohnout dozadu, najít linku, a vytočit číslo. Do sluchátka oznámil, že Šmolková má ve vrátnici návštěvu. Potom vyzval Žanetu, ať se posadí v hale. Žaneta poslechla. Lavičku postavili mezi toalety a výtah, naproti skleněné bufetové stěně, za níž se zrovna rozsvítilo. Nastává čas na svačiny a dopolední kávu.

Helenka vyběhla z výtahu s nadšením. Pár slov na přivítanou, a že si půjdou sednout do bufetu. Nahoru do pater lidé z venku nesmějí.

Za pultem se mátožně pohyboval unavený mladík, snad se teprve probouzel. Vytahoval z lednice zákusky a skládal je na tácky pod vitrínu. Když zahlédl, jak dovnitř vstupují dvě mladé dámy, bez otázek šel zapnout kávovar. Žaneta si koupila ovocný koláč a poručila zelený čaj. Helenka si dala kapučíno a čokoládový dortík s jahůdkou.

Když se usadily ke stolku u skleněné stěny s výhledem na celou vstupní halu, Helenka se rozpovídala. Že kanceláře archivu nastěhovali do třetího patra, ale dokumenty jsou v suterénu. Tak musí pořád cestovat. Celý archiv se digitalizuje. Dostali moderní počítače, a kvůli tomu vedení přijalo dvě nové úřednice. Bylo toho moc, co by Helenka mohla vykládat, ale Žaneta z háčkované tašky vytáhla udavačský papír.

Helenka byla ohromena.

„Ale tohle jsem neposílala! Proč bych to dělala? Vždyť ti, Žaneto, přeju jen to nejlepší! I ten milión. Já jsem to nebyla. Věř mi. Jsem přece tvoje kamarádka.“

„Kdo tedy?“ ptala se Žaneta. „Nikdo jiný přece o salonu a divadle zároveň nevěděl. Jenom ty...“

Hlenka se trochu ošila. Žanetě to neuniklo.

„Hlenko! Nemluvila jsi o mně s nikým, že ne?“

Věrná kamarádka se ošila znatelněji. Žaneta se netajila s podezřením. Zamračila se, a na Hlenku uhodila rovnou:

„Vyprávěla jsi o mně někomu?“

Hlenka sklopila oči:

„Říkala jsem o tobě jen uklízečce.“

Tohle Žaneta nečekala.

„Uklízečce? A proč, proboha?“

„Připadala mi taková smutná. Chtěla jsem ji rozveselit.“

„Rozveselit mými starostmi? Komu dalšímu jsi to vykládala?“

Hlenka přemýšlivě zvedla hlavu k bílým zářivkám na stropě haly.

„No, komu jsem o tobě říkala,“ odpovídala zdlouhavě. „Ještě vedoucím jsem to vyprávěla, ten to chtěl taky slyšet. A Krásové! Ta se o tebe moc zajímá. A jedné té nové kolegyni.“

Žaneta byla zmatená. Nevěděla, co by k Hlenčinu doznání honem řekla. Ale Hlenka sama vzala do ruky papír a rozjímala:

„Tohle je z naší počítačové tiskárny. Takovou jsme měli v archivu ve sklepě. Vzpomeň si, měla takhle slabý toner! Novák tenkrát tisknul parte pro příbuzného, a dopadlo to hrozně. Musel zaplatit pořádný tisk v pohřební službě. Po stěhování jsme tady všichni dostali počítačové vybavení. Počítače, tiskárny, kopírku... Starou tiskárnu nechali u počítače Krásové. Dokud se toner nevyčerpá.“

Je možné, že zhroucení Žanetčiných snů způsobila architektka Krásová? Nebo někdo jiný? Ale proč by použil tiskárnu, kterou Žaneta znala? Obě

kamarádky umlkly. Helenka se věnovala dortíku s jahůdkou, aby se nemusela dívat, jak se Žaneta tváří.

Jako na zavolanou se v hale objevila architektka Krásová. Držela v náručí objemný stoh spisů a mířila k výtahu. Žaneta vyskočila, s udáním v ruce vyběhla z bufetu a dostihla ji, zrovna když přivolávala kabinu. Krásová se po ní ohlédla.

„Podívejme, kdo nás navštívil,“ pronesla se špatně skrývanou jedovatostí. „Slečna milionářka! Už jste dostala... ehm... ten váš milion?“

Žaneta jí rozechvěle ukázala udání.

„Tohle není vaše práce, paní Krásová, že ne? Omlouvám se, určitě se mýlím...“

Krásová oběma rukama svírala spisy na hrudi a pobaveně se otočila k Žanetě.

„Nemýlíte se.“

Nad jejím klidem zůstal Žanetě rozum stát. Jenom se zeptala:

„Ale proč, paní Krásová?“

Krásová pokrčila rameny, ale neodpověděla.

„Proč mi chcete uškodit?“

Výtah dorazil, dveře se rozevřely. Krásová se naposledy ohlédla po Žanetě. Do její pobledlé rozechvělosti složila chladné vysvětlení:

„Protože nesnáším podvody. Nikdy jsem podvodníky neměla ráda. Vy, Žaneto, lžete lidem, těžíte z jejich neznalosti pravdy. Zasáhla jsem, abyste nemohla nikoho balamutit. Že jste kdovíco. Nestydím se za to.“

Krásová nastoupila do prázdné kabiny a natáhla ruku k tlačítkům. Vyslala na Žanetu, bezradně stojící před výtahem, výsměšný pohled. Pak se dveře zavřely a výtah odjel.

Žanetě se za zády ozval nesmělý hlásek Helenky Šmolkové:

„Asi jsem neměla nic o tobě prozradit. Promiň. Zvláště ne téhle babizně. Co teď budeš dělat?“

Žaneta nevěděla.

17. KAPITOLA

Kdyby si Žaneta vedla dívčí deník, zážitky z toho dne by neuměla popsat. Při rozpačitém loučení s Helenkou Šmolkovou tušila, že ji už nikdy neuvidí. Helenka byla jediná kamarádka. Ale je vhodné mít za osobní důvěrnici nezvladatelnou drbnu? Ani si neřekly, ve které kavárničce si budou letos předávat vánoční dárky. Ani „zavolej“ nebo „napiš zprávu“. Jenom rozpačité „tak ahoj“.

Žaneta vyšla před budovu, slunce jí zasvítilo do očí a trochu se v nich zalesklo. Snad v slzách? Osaměle čekala na zastávce. Společnost jí dělala zasněžená pole a na obzoru sotva viditelné panelové sídliště. Ranní dopravní špička minula, a když ji konečně poloprázdný autobus odvezl do živějšího dopravního terminálu, ani metro se s přistavením k nástupišti nepřetrhlo.

V dívčím deníku by mohlo být zaznamenáno, že ten den Žaneta strávila blouděním po Praze. Vyhýbala se Starému Městu, aby nepotkala někoho známého. V hlavě měla prázdno, truchlivo, a celé moře zklamání. Přes poledne svítlo slunce, tak se před lidmi schovala na stránkách Petřína. Potom seděla tři hodiny u jednoho ovocného čaje v zastrčené malostranské kavárně.

Setmělo se a nastal čas k večeři, když se konečně odhodlala vrátit domů. Prázdno v hlavě vyplnily dva návrhy, jak si počínat. Jeden dobrotivě radil, aby se nemilosrdně přiznala ke všemu a nechala další konání na těch, kterých by se přiznání týkalo: to jsou matka, paní Magda a principál Fíla.

Jenomže matce se nedá říkat pravda. Pokaždé začne lamentovat a naříkat nad zhrouceným životem, a kdybychom byli spravedliví, nemohli bychom se na Žanetino věčné polhávání zlobit. Matka ji to naučila.

Přiznat se paní Magdě a Fílovi? Tohle Žaneta zavrhlá okamžitě a přivolala na pomoc druhý návrh – totiž vymyslet nové věrohodné výmluvy, které by předchodí lhaní „učesaly“.

V zoufalém rozpoložení došla Žaneta na Těšnov. Už na schodišti v domě ji přepadl divný pocit. Když stanula na chodbě u dveří, pocit zesílil. Z bytu slyšela ženské hlasy. Někdo přišel na návštěvu, ale nebyla to Kučerka.

Žaneta si na rohožce otřela boty od sněhu, potichu odemkla dveře, v temné předsíni pověsila zimní kabátek na věšák a vykročila ke kuchyni. V tomhle starém bytě není obývací pokoj pro návštěvy. Jen velká kuchyň s výhledem do dvora a Žanetin pokojík s oknem k nábřeží. Žaneta nasadila výraz: *jenom zdvořile pozdravím a mizím k sobě*, a vstoupila do kuchyně.

Byl to šok.

U stolu seděly matka a paní Magda. V kuchyni svítila všechna světla, voněla káva, a na matčině gauči pod oknem ležel pohozený kožešinový plášť vzácné návštěvy. Když zaslechly otevírané dveře, obě ženy se otočily k Žanetě.

„To je dost, že trefíš domů,“ zhurta se na dceru obořila matka, ale bylo to víc škádlivé než káravé. „Tady paní ze šití už na tebe čeká! Že jsi dneska nepřišla do práce, tak se chtěla podívat, co je s tebou. Jestli nejsi nemocná.“

Paní Magda se usmála a do zkoprnělého obličejce Žanetky připojila:

„Nedivte se, Žany, že mám starost. Na zítřek jste objednaná ke kadeřnici, v pátek s vámi počítáme na přehlídku v hotelu. Modely kabátů se upravily podle vaší postavy, to přece víte. Proč jste dnes nepřišla? Vy všechno tajíte, Žany. Ani mamince jste neřekla, že pracujete u nás... A nepřiznala jste se mi, jaké máte vzdělání.“

Tohle už káravě zaznělo.

Žaneta mlčela. Sklopila oči k podlaze jako nezvedené dítě. Paní Magda ale hned řekla shovívavě:

„Vaše maminka mi vysvětlila, že se asi stydíte za neumělou práci s jehlou, ale podle mě jste dost šikovná na to, abyste se praxí doučila, co ještě neumíte. Chcete-li být zaměstnaná u mne, nemám nic proti tomu, ale na tajemství si nepotrpím. Nedovolím, abyste mi lhala. To bychom se musely rozloučit.“

Žaneta se zmohla jen na snaživé pokývání hlavou. Oči od podlahy se neodvážila zvednout.

„Zítra zase nastoupí do práce, můžete se spolehnout,“ vložila se matka tónem, který Žaneta od dětství dobře znala.

Podobně jako s návratem čtyřiceti tisíc na vkladní knížku, i tentokrát byla Žaneta skoro ráda, že se jí matka zastala a nepříjemnou chvíli svou mateřskou autoritou napravila.

Paní Magda se ohlédla po gauči s kabátem.

„Už bych měla jít! Ještě tohle, Žany, bohužel nemáte příslušné vzdělání v krejčovském oboru, nemohu vám dát plat, jaký byste třeba zasloužila. Musím vás brát jako pomocnou sílu.“

Matka snaživě zamávala prsty před obličejem, jakože tohle je pochopitelné, a její dcera souhlasí se vším, co zaměstnavatelka řekne, když z předsíně znenadání zazněl zvonek. Poprvé krátce a nesměle, podruhé silněji a rázně.

„Běž otevřít, holka, to je sousedka seshora,“ pobídla matka.

Žaneta ráda poslechla. Prošla temnou předsíní, ani se nepodívala kukátkem na chodbu, kdože to hodlá vstoupit do bytu, a otevřela dveře. Zůstala jako zkoprnělá. Zatočila se jí hlava až k pocitu, že omdlí.

Na chodbě stál principál Fíla, v dlouhém tmavém kabátě se šálou, prostovlasý, ruce v kapsách, a díval se přímo na Žanetu.

„Kdo je to?“ zavolala matka z kuchyně. Protože paní Magda si zrovna oblékala kabát, nakoukla do předsíně. Zhlédla mužskou postavu a laškovně zvolala:

„Ženich ti přišel na návštěvu, Žanetko?“

Fíla stále hleděl na Žanetu a nakonec řekl:

„Dobrý večer. Jsi v pořádku, Žani? Můžu s tebou mluvit?“

Potom stočil pohled do předsíně a zklamaně dodal:

„Máte návštěvu? Nerad bych vyrušoval.“

Matka potřetí přispěchala dceři na pomoc. Od kuchyňských dveří zašvitořila:

„Kdepak byste rušil, mladý pane, to je moje návštěva! Je hezký večer, vyved'te Žanetku na procházku. Třeba za roh k Vltavě...“

Principál se tázavě podíval na Žanetu, ale ta už sahala na věšák po zimníku. Polekala ji představa, že by se svou návštěvou hovořila v pokojíčku. S matkou za dveřmi. Musela by Fílu představit a vysvětlit, s kým se to zapletla. Až přijde čas, a matka bude v dobré náladě, potom se k dobrovolnictví mezi loutkami přizná. Matka jistě zaútočí: *co tě napadá, Žaneto? Chytit se bláznivých pimprlat! Kdyby ses raději učila vařit...*

Než se Žaneta oblékla, počkal Fíla na schodech, a pak společně vyšli před dům. V těch dnech teplota venku padala k nule. Místo podzimního manšestrového sáčka začala Žanetka nosit zimníček „plyšák“ s háčkovanými bambulkami. K němu přidávala ručně pletenou šálu, a háčkovanou čapku narazila na rudé vlasy až po uši. Plandavou sukni nahradila sukni teplejší, vlněnou, v karmínové barvě, co se pěkně hodila k plyšovému kabátku. Jak se ti dva ubírali ulicí, vypadalo to, jako kdyby pan principál vzal na špacír oživlou loutku.

Chvíli kráčeli vedle sebe mlčky, až se Žaneta osmělila a ozvala se:

„Myslela jsem, že večer budeš v bufetu slavit svátek Barborky...“

Na tohle Fíla neodpověděl. Šel s rukama v kapsách, občas otočil k Žanetě hlavu a podíval se na ni. O jeho letmé postranní pohledy Žaneta od prvního setkání velice stála. V zákulisí, i v bufetu... Byly přemýšlivé, sebejisté, zářící... Její nápadníci, včetně ženicha Vitáka, se na ni takhle dívat neuměli.

Principál najednou začal mluvit. O tom, že se dnes odpoledne Žaneta neobjevila v divadle, a to se mu nelíbilo. Přišel osobně zjistit, co se děje. Jestli její nepřítomnost zavinil anonym, obviňující Žanetu z podvodu. Fíla se zastavil, po svém zvyku se zpříma podíval rudovlásce do tváře a naléhal:

„O co ti jde, Žani? Jestli chceš, neříkej mi nic, rozejdeme se jako přátelé. Ale rád bych to věděl. Slibuju, že ti pomůžu, jestli jsi v nějakém maléru. Víš přece, že v divadle pořád řešíme nějaké nepříjemné věci. Třeba, že v té nové hře jsou kusy opsané z jiné hry. Prostě podstrčený plagiát. A to máme před premiérou!“

Žaneta si znovu vzpomněla na babičku. Na její slova, že těm, co chodí do kostela, se nedá lhát. Najednou jí přišlo líto nebožky babičky, ženicha Vitáka, Helenky Šmolkové, roků promarněných v prachu archivu – a srdce rozhodlo. Tak to ze sebe Fílovi vysypala. Jak snídala v grandhotelu s bohatým Hornášem, jak se zoufale snažila stát se „tou co dělá kulisy“, jak se úskokem stala švadlenou v módním salonu, aby získala práci. Jak ji věrná kamarádka zradila a bývalá kolegyně rozeslala zlé dopisy.

Fíla poslouchal bez hnutí. Potom řekl:

„To je ale zašmodrchaná motanice. Jako když se zapletou vodící šňůry. Poslyš, Žani, jak se tvoje maminka zmínila – ty jsi zadaná? Máš nějakého ženicha?“

Žanetu mohlo napadnout, že slova matky z předsíně padnou na úrodnou půdu. Ale teď, když na sebe prozradila principálovi všechno (kromě lásky

s Vitákem, to se rozumí), a ten se nijak nepohoršoval, získala ztracenou rovnováhu. Honem odpověděla:

„Měla jsem. Nevyšlo to. Rozešli jsme se.“

Že se jí ženich vyhýbá, raději neřekla.

Fíla se zatvářil spokojeně a přehodil nit hovoru:

„Poslouchej, Žani, s tím milionářem, co má rád sázky – měla bys celou aféru pustit k vodě. Přiznej se mu, že jsi ho oklamala. Že předstírat umělecké povolání byl náhlý pošetilý nápad, a prostě konec. Udělej to, a budeš mít klid. Vždyť u nás v divadle ses zapsala dobře, z botiček pro stonožku byli všichni na větvi... jsi moc šikovná, Žani, a jsme rádi, že tě máme. Vzdej tu bitvu o milion, vždyť je to jen holub na střeše...“

Ale když principál viděl, jak hrozný dopad má na Žanetu návrh vzdát se Hornášových peněz, dokonce se zaleskly slzičky, raději otočil.

„Tak víš co, Žani? Když ti na penězích záleží, co kdybych šel na snídani do grandhotelu s tebou? Vysvětlím tomu pánovi, že opravdu děláš věci pro divadlo. Pak bude na něm, jak se rozhodne. Jestli loutky uzná, a tím sázku vyhraješ.“

Žaneta mlčky přikývla. Mlčky proto, aby Fíla nepoznal, že i do jejího hlasu se vloudilo pár slziček. Dnes toho bylo na citlivou Žanetu příliš.

Došli k zábradlí nad přístavištěm. Za řekou poblikávala světýlka Letenských sadů, vzadu svítla okna Hradčan. Kdyby na protějším nábřeží nehlučel pás projíždějících aut a tramvají, pohádková idylka zasněžené Prahy v mikulášské náladě by byla dokonalá.

Ale nastal čas doprovodit Žanetu domů.

18. KAPITOLA

V noci vytrvale sněžilo a ráno se Praha probudila do pořádné zimy. Podél chodníku u domu na Těšnově se místo zaparkovaných aut táhla řada sněhových hromad. Ulice dospávala pod sněhem, a než začalo svítat, nikdo se k odklizení sněhové mikulášské nadílky neměl. Sněhová kalamita nebyla tím, co Žanetě od zařinčení budíku strachy sevřelo žaludek. Po včerejším večeru, kdy za ní domů přišla paní Magda, a potom i principál Fíla, mohla být ráda, že se aféra s hanlivým dopisem architektky Krásové z jejího života vytratila. Kličky v pravdách a nepravdách skončilo. Majitelka salonu i principál přijali Žanetu takovou, jakou ji konečně poznali. Ale nebyla to Žaneta, kdo se o to zasloužil. Proto měla strach, jestli skutečně v téhle chvíli, v bílém zimním ránu, může říct „mám to za sebou“ a nikdo jí už nebude nic připomínat nebo vyčítat.

Vzpomněla si na Vitáka, ženicha, který se neozýval. Ten by si z nějakého šikovného podvodného manévru nedělal hlavu, naopak by si pochvaloval, že je Žaneta holka vynalézavá. Hlavně, když dosáhne svého a prašule samy přiběhnou!

Byl den před výroční přehlídkou módního salonu „Magda“. Žanetka v háčkované tašce opatrovala dlouhý seznam, co je třeba udělat a zařídit. Dnes ani zítra nepůjde do divadla. Ostatně, módní přehlídka je vlastně taky divadlo. V kadeřnictví, kam jí paní Magda uložila zamířit hned po ránu, už na ni čekali. Byla objednaná na celkovou změnu účesu. A že změna byla zapotřebí, potvrdil zděšený ženský výkřik, kterým tam Žanetu přivítali:

„Co to máte na hlavě?“

Nakonec se s kadeřnicí domluvily, když Žaneta rozechvěle přiznala, že si dává na vlasy tu nejčervenější a nejlevnější barvu.

„Dáme kaštanovou,“ rozhodla odbornice na vlasy a srazila Žanetu do křesla. „Ostříháme ty cancoury do pořádného tvaru a nahodíme mahagonovou kaštanovou. Ta se vám bude k pleti hodit. Délku po ramena a hezké vlnky. Kdy jste byla naposledy v kadeřnictví?“

Žaneta nesměle přiznala, že v životě ještě nikdy. Ale že zítra vystoupí jako modelka na módní přehlídce. Nejdřív jí to dámy v kadeřnictví nevěřily, ale pak nastala bitva o profesní čest. Bitva skončila před polednem, kdy Žaneta opustila ráj hřebenů a získala pocit, že jí na krk nasadili cizí hlavu. Táhl se za ní vtíravá vůně laku na vlasy.

Z kadeřnictví Žaneta pospíchala do salonu. Měla strach, že po včerejší návštěvě a odhalení podvůdku s vysvědčením s ní bude paní Magda jednat odměřeně, aby ji trochu vytrestala. Ale naopak mluvila přívětivěji než jindy. Jako by se nic nestalo. Na šicím stolku Žanety se náhle objevil dřevěný stojánek na nitě, a to bylo skoro jako odměna.

Po poledni do salonu dorazila organizátorka Štěpánka a Žanetu jí svěřili do péče. Snad stokrát musela pochodovat od pultu v obchodě ke dveřím na dvůr a zase zpátky. Tolik drilu nezažila ani v tělocvičně základní školy. Ale skončilo to prohlášením, že novopečená modelka snad ostudu neudělá, a kdyby něco, stejně bude předvádět jen kabáty. V nich se nedostatečnost v pohybu a držení těla jistě ztratí.

Zbytek odpoledne s Vendulkou došívaly, žehlily a špendlily šaty na ramínka, aby zítřejší přehlídka byla dokonalá. Domů se Žaneta dostala, až když matka sledovala večerní film v televizi. Za dojímavých televizních zvuků si vzala z trouby večeři, a pak honem do pokojíčku spát. Aby měla zítra svěží tvář a jiskřivé oči...

Pátek, ten významný den, Žaneta prožila v podivném zmatku. Nezmohla se na kloudnou myšlenku, kromě naučené recitace „vysoký práh, malý schůdek, na konci posečkat, otočka kolem stolečku a zpátky“.

Pochodování, tentokrát v hotelovém salonku, zvládla na jedničku při dopoledním nácviku, kdy se dostavily i ostatní modelky. Ale když v šest hodin odpoledne na židlích zasedli pozvaní hosté, známí z branže a zákaznice, a sjednaný dýdžej pustil muziku, Žaneta byla trémou bez sebe. Maskérka ji u provizorního zrcadla v obchodě hezky načesala a nalíčila, paní Magda přesně určila, které čtyři kabáty jsou její, a že nesmí chytit podpatkem za podsazení, Vendulka hlídala věšáky a pomohla obléknout ten správný kabát – a strach se s jejich pomocí ztišil. Žaneta to zvládla. Udělala sice chyby – jednou se neudržela a na vteřinu sklopila oči k podlaze. Dvakrát vypadla z rytmu. Ale kdo by jí to vyčítal – vždyť to bylo poprvé!

Žanetin úspěch nespočíval jen v tom, že se čtyřikrát promenovala mezi židlemi bez pohromy. Ještě než akce skončila, všechny šaty s jejími háčkovanými aplikacemi byly zamluveny a prodány.

Po přehlídce se sklízelo a odnášelo. Paní Magda vyprovodila do hotelové haly význačné hosty a s úsměvem přijímala komplimenty za předvedenou kolekci. Modelky došvitořily a sbalily tašky. Sjednaný dýdžej naskládal techniku do kufrů a rychle se vytratil k dodávce na dvůr, aby při úklidu nepřekážel. Vendulka se Žanetou třídily přehlídkové doplňky do malého skladu vedle dveří na dvůr, a Vendulka najednou povídá:

„Žaneto, tak mě napadlo – změnila jste účes a barvu vlasů. Co kdyby nastal čas proměnit i to ostatní?“

Žaneta byla zmatena.

„Jaké ostatní?“

Paní Magda jim zrovna k uložení předávala několik kousků zatím neprodaného zimního zboží a doplnila Vendulčinu pobídku:

„Váš outfit, Žany. Nezlobte se, ale nedělá našemu salonu dobrou reklamu! Sukni máte střihově nesnesitelnou a z kdoví jakého materiálu. Ani

nemluvím o vytahaném svetru a plyšové parádě, která vzdáleně připomíná svrchník dítěte z chudobince.“

Vendulka přikyvovala a souhlasila ještě víc, když se paní Magda pokusila rozpráhnout ruce a ukázat do stísněných prostor přecpané místnůstky.

„Vždyť tady můžete získat hezké oblečení! Třeba tenhle kabát s kožešinou – je příliš vypasovaný, na vaši postavu se hodí. Nechala ho tady jedna dáma, zaplatila zálohu a už nepřišla. Kabát tu zbytečně leží. Umělé kožešině to sice nevadí, ale za pár let tenhle tvar může vyjít z módy. To by byla škoda. Vendulko? Vzadu jsem viděla zimní šaty s překříženým výstřihem. Ať si je Žany vyzkouší ke kabátu. Kozačky vyberte pod policí dole, zbyly tam nějaké od minula. Kabelku k tomu – ty jsou u zdi taky. Třeba nějakou větší. Místo vašeho zvadlého žebřadla...“

Zatímco majitelka salónu mluvila, Vendulka v policích sháněla další kousky. Obě si počínaly tak zkušeně a naléhavě, že Žaneta nenašla ani trochu odvahy bránit svůj rudočervený vzhled. Musela se ho vzdát. Nešlo to jinak – svět módní elegance je nelítostný. A pokud Žaneta toužila pracovat v téhle branži...

Tak se stalo, že když v sobotu ráno přispěchala ještě do setmělého divadla, někdo v zákulisí zaječel:

„Fílo! Vzadu ti běhá cizí ženská!“

Další hlas tam odpověděl:

„Troubo, to je naše Žaneta!“

Brzy po ránu se v divadle připravoval maraton tří mikulášských představení. Technici a loutkoherci byli na svých místech, a křik o cizí ženské je přivolal do zákulisí. Seběhli se a zírali. Před nimi rozpačitě stála hezká mladá žena. Přírodně zbarvené kaštanové vlasy se jí vlní na kožešinový límec zimního kabátu. Pod kabátem vykukly přiléhavé šaty z

jemného úpletu. Nový Žanetin outfit zakončily úzké kozačky na vysokých podpatcích. Mělo by se zopakovat, že na nečekané proměně bohémské archivářky mělo zásluhu více lidí – organizátorka módních přehlídek naučila Žanetu chodit sebejistě a zpříma, maskérka jí „udělala obličej“ a zakázala nosit krvavě zbarvené nehty, a paní Magda s autoritou zaměstnavatele dodala oblečení vhodné pro mladou dámu.

Principál Fíla s překvapeným výrazem ve tváři obešel vylepšenou divadelní pomocnici a potom s důrazem pronesl:

„Tak TOHLETO je skutečná Žaneta?“

Všichni byli ohromeni. Možná nejvíc princezna Kvílenka. Na Žanetinu proměnu ji nenapadla žádná trefně jedovatá připomínka. Raději se otočila a zmizela.

Přiblížila se desátá hodina, v sále se rozsvítilo, začaly se trousit matky s dětmi. Fíla se zeptal Žanety:

„Kdy máme tu snídani v grandhotelu?“

„V úterý ráno,“ špitla Žaneta.

Fíla řekl jen „dobře, budu s tím počítat“. Potom ztratil o Žanetu zájem. Mávl rukou někam nahoru k osvětlení, a mikulášský kolotoč se roztočil. Žaneta zamířila k šatně, aby jako anděl mohla v sále rozdávat dětem cukroví. Stále jí v hlavě zněla ozvěna principálova hlasu. Ale než si vyžehlila andělský háv a převlékla se, svědomitě nahlédla do mobilu. Její mobil a ženich Viták jsou zřejmě dobří kámoši. Mlčeli oba.

19. KAPITOLA

Bohatý muž Bohumír Hornáš podle dojednání přiletěl do Prahy. Ubytoval se v grandhotelu, a desátého prosince, v kalném a nevlídném zimním ránu, zasedl v hotelové restauraci k bíle prostřenému stolu pod zrcadlem, aby mu úslužný číšník naservíroval kontinentální snídani. Nemusel se dívat z okna, jestli v přítmi uličky postává rudovláska s háčkovanou čapkou. Zahlédl ji otevřenými dveřmi restaurace, jak odkládá kabát s kožešinou do šatny u recepce. Rudé vlasy a zjev bohémské milovnice červené barvy zmizely. Nahradila je tmavovlasá dáma v šatech do společnosti. Nebyla sama. Doprovázel ji vysoký hubený mladý muž.

Setkání s Hornášem proběhlo rozpačitě. Navzájem se pozdravili a usadili do sametových křesílek. Kolem stolu zakroužil číšník s ranní nabídkou. Žaneta se zatvářila jako vyděšená socha, ale Fíla na to nedbal a vyzval ji:

„Nasnídáme se, Žani, tady s pánem?“

„Já nevím,“ hlesla Žaneta.

Fíla rozhodl sám. Požádal o uzeninu s vajíčkem pro sebe, a rozechvělá Žanetka přikývla na toast se sýrem a holandskou omáčkou. Žádný strach o rukávy – u přiléhavého modelu ze salonu jsou tříčtvrteční.

Nastala chvíle na rozhovor. Hornáš zažertoval:

„Přivedla jste si na mne advokáta?“

Mělo to znít žertovně, ale dnes mu v hlase do laskavého Bajaji hodně chybělo. Dnes je to vlk, co sežral Karkulku. Žanetu otázka rozhodila, a principál znovu zasáhl. Vysvětlil, proč ji doprovází.

„Jsem vedoucí divadelního souboru. Loutkového souboru. Tady kolegyně má u nás v divadle na starosti výpravu. Dozvěděl jsem se o uzavřené sázce, a rád bych jí pomohl. Abyste zvážil, jestli podle vašeho

názoru se tahle činnost dá považovat za scénografii. A tím potvrdil její výhru.“

Hornáš dosnídal. Číšník ladnými pohyby sklízel se stolu.

„Podívejte se, pane vedoucí souboru,“ začal mluvit Hornáš, „přece jsem při uzavírání sázky věděl, jak to dopadne. Že budu vítězem. Sázka zněla tak, že slečna Žaneta bude v čase naší první snídane scénografka, a to nebyla.“

„To jste nemohl vědět!“

„Jistěže mohl,“ smál se Hornáš. „Moje asistentka obdržela omylem číslo na mobil kamarádky. Ta nám prozradila, že slečna Žaneta pracuje jako administrativní síla ve stavoprojektovém archivu. Věděl jsem hned při prvním pohledu, koho mám u stolu. Věděl jsem ještě ten den, že slečna sázku prohrála. Ale napadlo mě, že při její houževnatosti se pokusí scénografkou stát, aby ten milion ze mě dostala. Penězi motivovaná snaha. To bych schvaloval. To by slečně mohlo změnit život.“

„Máte pravdu,“ souhlasil Fíla. „Změnil se jí hodně.“

Za dveřmi do restaurace se mihla Hornášova asistentka.

„Tak – jsem po snídani,“ končil Hornáš. „Dojednali jsme, co bylo třeba, a je čas jít do práce.“

Loučil se slovy:

„Nejste zklamaná z prohry, slečno Žaneto, že ne?“

Potom svým společníkům u stolu s lehkým nádechem zlomyslnosti doporučil, aby si hotelovou snídani zaplatili sami. Když Hornáš odkráčel za asistentkou do haly, zmizel on i vytoužený milion ze Žanetina života. Bylo třeba nešťastnou sázkařku uchlácholit. Tohle Fíla ovládá dobře:

„Nech ho jít, Žani! Přece nebudeš plakat. Pro jeden milion slunce nesvítí. Vždyť jsi chystala skutečný podvod! Ta divná sázka se mi nelíbila. Můžeme se radovat, že to takhle dopadlo. Užili jsme si lepší svačinu než

u nás v bufetu. Tamhle v etažeru mají zajímavé dorty. Dáme si? A k tomu kafe? Ať útrata stojí za to.“

Žaneta se krčila v sametovém křesílku se sklopenou hlavu a chtělo se jí přiznat: *Jsem zklamaná! A hodně! Na ten milion jsem se tolik těšila...* Ani sladká dortová tečka za snídání nevyhnala z jejího srdce pocit lítosti. Že by z grandhotelu odcházela jako chudá švadlena, s tím Žanetka nepočítala. Loutkové divadlo mělo k Hornášově prohře stačit. Kdyby si nespletla číslo mobilu! Kdyby Helenka Šmolková nebyla taková drbna! Kdyby Žaneta nezapomněla, že podle sázky měla být scénografkou ke dni prvního setkání s Hornášem! Tolik toužila po domečku za Prahou, že jí to uniklo. Jako ve snu poslouchala, čím ji Fíla utěšoval. Že Bohumír Hornáš si s ní jen zahrával, aby se pobavil. Takový člověk přece podle vzhledu a chování okamžitě pozná, s kým mluví... Potom se principál snažil přivést Žanetku na všední myšlenky:

„Tak už necháme prohranou sázku plavat. Máme jiné starosti – slíbil jsem v knihovně mimořádná vánoční představení. Starší pohádky, ale nevím, kde jsou uložené kulisy. Drak pořád ztrácí ucho. Princezna potřebuje opravit ručičku – chtělo by to jiný drátek. Minule místo děkování za osvobození mlátila prince do hlavy.“

Konečně se Žaneta přes utajované slzy začala usmívat.

Uličku před grandhotelem rozzářilo zimní svítání, když principál se Žanetou vyšli na chodník. V té chvíli se Žanetin mobil probudil. Naběhla zpráva od ženicha Vitáka:

SAZKA VYRESENA!!! BRETA MA FINTU. SEZENE DUKAZ Z DIVADLA. CHCE PRACHY PUL NA PUL. OZVI SE.

Na finty je pozdě! Tohle Žanetka před Fílou napsat nemohla. Zrovna se na ni díval pohledem, který se jí tolik líbil. Najednou se v Žanetě objevilo rozhodnutí. Nebude na Vitákovu chamtivost odpovídat! Kvůli hromadě

peněz zprávu poslal – ale ani slovo o tom, jak se Žanetě daří. Už jí ženicha odváděly dvě – tmavomodrá chromovaná kráska a falešná blondýnka, co pečuje o jeho polštáře. Na nic nebude Vitákovi odpovídat. Je pozdě na všechno. Stejně by jí peníze sebral, kdyby sázku vyhrála...

Na nároží za grandhotelem Žaneta poděkovala Fílovi za doprovod. Dopoledne mají v salonu moc šití, tak musí pospíchat. Otočila se a přidala do kroku, aby za prvním domovním rohem sáhla pro kapesník a hned na ulici spustila vodopád slziček. Za mizející Vitákovou láskou a ztraceným milionem...

Ale dobře uslyšela, jak za ní Fíla zavolal:

„Žani? Půjdeš se mnou někdy na rande?“

20. KAPITOLA

Uplynul celý dlouhý rok.

Ještě pár dní, a na svatou Kateřinu začne sněžit. Páteční ráno probouzí staroměstské uličky zarudlým svítáním, podzimní vítr prohání vlajky na průčelí mezinárodního hotelu a metař v oranžové vestě shrabuje na okraj chodníku mokré listí. Všechno je stejné jako vloni, kdy Žanetka snídala před grandhotelem celozrnný rohlík. Jen okna restaurace vypadají jinak – zvědavým pohledům brání shora bohatě nařasené záclony a dole secesní okenní paravánky.

U chodníku přistálo taxi. Ze dveří grandhotelu vyšla krásná mladá cizinka v elegantním plášti lemovaném kožešinou. Její zavazadlo bylo uloženo do kufru, a cizinka nastupovala. Naposledy se ohlédla do staroměstské uličky. Snad si ten pohled chtěla schovat na cestu jako poslední suvenýr. Potom odjela. Jistě na letiště, kam jinam?

Metař přestal shrabovat listí a opřel se o hrábě. Byl udiven – na protějším chodníku totiž postávala jiná mladá žena. Byla cizince z grandhotelu nesmírně podobná. Stejně vlny kaštanových vlasů padající na široký kožešinový límec, stejně krásná upravená tvář, stejná štíhlá vzpřímená postava a noblesní oblečení. I kozačky na vysokém podpatku... Metař nevěřicně kroutil hlavou, co to vlastně vidí. Potom spustil složené ruce z násady a začal znovu hrabat listí. Kdo by se v těch krasavicích vyznal...

Na tom, že obě mladé dámy, cizinka z grandhotelu i chudá švadlena Žaneta, si byly tak podobné, není nic divného. To Žanetka se za rok změnila. Bývalá vychrtlost utekla někam k Vltavě. Kvůli téměř povinným obědům v pekárně poblíž salonu musela Žanetka dát vale oblíbenému

polednímu jogurtu s jablkem. Trochu přibrala, její postava se teď dá nazvat dokonale štíhlou.

Žaneta v uličce u grandhotelu nečekala dlouho. Od Náměstí Republiky kvapně přicházel principál Fíla. Dlouhý přiléhavý kabát za ním dramaticky vlál, jak se na šéfa od divadla sluší.

„Nečekáš dlouho?“ ujistil se Fíla, když se s Žanetou přivítali a letmo ji políbil na tvář. Potom vytáhl složený list papíru.

„Tady je můj seznam. Tohle a tohle zaříd', prosím tě, ještě dneska. Zítra ráno ještě tohle. A tvůj seznam?“

Žaneta s Fílou si vyměnili papíry. Fíla její seznam přešel očima a kývl hlavou, že rozumí, a že to zvládne.

„Za hodinu je porada na magistrátu, a pak letím do banky. Odpoledne mám představení. Žani, dneska do divadla nechod', ať máš čas připravit se na zítřek. Uvidíme se až v kostele. Přivedu tetičku.“

Fíla znovu věnoval Žanetě letmý polibek a pádil uličkou do centra. Žanetu na chvíli zdržel náklad'áček z prádelny, a pak pospíchala opačným směrem.

V obchodě módního salonu bylo prázdné. Paní Magda s Vendulkou vzadu v dílně dodělávaly bílé svatební šaty. Na krejčovské panně vypadaly jako z pohádky. Vysoký stojáček ke krku s malým něžným výstřihem, úzké rukávy a střízlivá zvonovitá sukně.

Žanetka honem odložila kabát a zasedla k šicímu stroji. Na desce jejího stolku leží sako z buklé. Potřebuje o pár centimetrů zkrátit. Samá ruční práce. Zákaznice pro něj přijde ve tři hodiny...

Paní Magda i Vendulka přivítaly Žanetu s potutelnými úsměvy.

„Žany, mám pro vás zprávu,“ řekla paní Magda. „Na prosinec vám Štěpánka dala do plánu dvě přehlídky. Výroční představení pro stále zákaznice malých krejčovských firem, nic světoborného. Zimní a skoro

jarní kolekce. Naše velká přehlídka bude vedle v hotelu v pátek po Mikuláši. Už je to zařízené.“

Žanetka vděčně souhlasila a chopila se šití.

„Tak zítra,“ pohnutě připomíná Vendulka. „Budete hezká nevěsta. No, přijdeme se do kostela podívat.“

„Nebyl čas si o vaší svatbě popovídat,“ mrzelo paní Magdu. „Ani nevíme, kde bude hostina.“

„V bufetu v divadle,“ řekla Žaneta. „Bufet se na sobotu zavře, neplánujeme žádné představení, tak to nebude divákům vadit.“

„Bydlení máte vyřešené?“ zvědavě navázala Vendulka.

„Dostaneme dva pokoje u Fílovy tetičky. Žije ve velkém bytě za Riegrovými sady, a Fíla o ni už hodně let pečuje. Tetička je bývalá operní pěvkyně.“

„Tak ženich pochází z divadelní rodiny,“ ujistila se Vendulka. Ještě dodala: „Poslední otázka – co svatební cesta?“

Žaneta se rozpovídala. V neděli po svatbě časně zrána odjedou s Fílou vlakem z Prahy do Vídně. Zůstanou tři dny u Fílových známých, a navštíví vídeňské loutkové divadlo. Potom si prohlédnou Vídeň. Z jejího hlasu bylo znát, jak se na svatební cestu těší.

Vendulka něco v pokleku našívala na lem sukně a paní Magda zkoušela na šatech bílé plyšové bolerko – v kostele bude zima. Něco se nezdálo.

„Bolerko má zapínání na háčky,“ řekla paní Magda. „To se mi nelíbí. Je moc všední.“

„Mám najít stužku na mašličku?“ navrhla Vendulka.

„Něco slavnostního. Bílého ve stejném odstínu.“

Vendulka přinesla krabici se stužkami a nastalo zkoušení. Paní Magda byla rozmrzelá. Postěžovala si:

„Všechny vypadají, jako kdyby měla nevěsta kolem krku omotanou tkaničku od bot. Žany je vysoká, potřebujeme, aby od zapínání bolerka splývalo dolů něco hodně výrazného. Široká saténová mašle s výšivkou. Zavolám velkoobchod, aby mi takovou ještě dnes připravili.“

Tak se stalo, že když pozdě odpoledne, už za tmy, se Žanetka chystala domů, paní Magda jí vysvětlila:

„Svatební šaty zůstanou do zítřka tady v dílně. Doma byste je neměla kam dát. Ráno je Vendulka přežehlí, přinese do bytu na Těšnov a pomůže vám s oblékáním. Tady máte tašku s bolerkem. Zastavte se ve skladu v Karlíně, budou vás čekat a předají vám pár metrů široké svatební stuhy. Satén s výšivkou. Ještě večer ji nastříhejte a přišijte místo původního zapínání. Budete v té mašli vypadat nádherně.“

Žanetku odbočka do Karlína zaskočila. Od událostí před rokem se Vitákovi vyhýbala. Chodívala oklikou podle nábřeží, aby ji nemohl potkat někde na Poříčí nebo u magistrály. Viták ještě nějaký čas posílal esemesky typu OZVI SE. DAME TO ZASE DO KUPY. POMAZLIME?, ale Žaneta mlčela. Nechtěla už s Vitákem mít něco společného. Obávala se, aby lásku s Fílou nebral jako zradu, a nepokusil se svatbu překazit. Třeba pomluvami – to by na Vitáka sedělo! Nebo že by nevěstu pronásledoval a táhl zpátky do bezvýchodné lásky. Příliš poddajná Žaneta by nenašla sílu odmítat. Vždyť spolu tolik let prožili!

Ještě při pohledu z Poříčí to vypadalo, že na parkovišti pod mohutnými sloupy nikdo není. Ale když Žaneta procházela hluboko pod hlučící magistrálou, vyrojili se najednou muži na motorkách. Vzadu, kam nebylo příliš vidět pro tmu a parkující auta, postávala skupinka kamarádů z karlínských hospod.

Žaneta měla pocit, že se udusí. Nebo omdlí. Trásl se jí nohy víc než na první módní přehlídce. Když si zoufale vybírala, jestli je lepší se dusit, nebo

omdlévat, nebo rovnou utéct, zaburácela blízko ní tmavomodrá motorka. Motorkář popojížděl podle chodníku a sledoval Žanetiny kroky. Zpod helmy jí věnoval pár dlouhých zkoumavých pohledů. Nakonec se od chodníku odrazil a zakroužil zpátky ke skupince na parkovišti.

Žaneta si ulehčeně oddechla. Usmála se a hrdě kráčela do karlínských ulic pro svatební saténovou mašli. Měla pocit, jako by jí na výroční módní přehlídce salonu „Magda“ svěřili k předvedení ten nejdražší a nejhezčí outfit.

Co lepšího se jí v životě mohlo stát?

Tomáš Víták svou bývalou nevěstu nepoznal...

Jaroslava Šálková

SNÍDANĚ V GRANDHOTELU

Ilustrace na obálce Ilka Pacovská

Vydal RNDr. Vladimír Kučera – Mojeknihy.eu 2025

Vydání první

Vychází pouze jako e-kniha